

NIEUW BATAVIAASCH HANDELSBLAD.

Editie voor Nederland.

HOOFD-BUREAU: Batavia, bij BRUINING & WIJT.

Rotterdam, bij M. WIJT & ZONEN.

VOORWOORDEN,

VOORKOMENDE IN DE GEWONE EDITIE VAN HET

Nieuw Bataviaasch Handelsblad.

DE RICHTING VAN DE SPOORWEGEN OP JAVA.

De heer de Bordes heeft in de *Economist* van Januari een opstel doen opnemen over den aanleg van spoorwegen op Java.

De hoofdkwestie is, in zijn oog, de vraag, wie de spoorwegen tot stand zal brengen? Alle bezwaren tegen staatsbanen worden door hem met klem uiteengezet. Vooral drukt hij op de omstandigheid, dat „een man van groote wilskracht en bekwaamheden wordt gevorderd, om het departement van openbare werken geheel te hervormen; niet gering zal het personeel zijn dat noodig is, om het korps van den waterstaat in staat te stellen aan zijne bestemming te kunnen voldoen; om de openbare werken in goeden toestand te brengen en te waken dat de sommen, welke de Kamers jaarlijks met milde hand voor dien dienst toestaan, geheel en doelmatig kunnen verwerkt worden.”

Moet dat worden toegegeven, dan rijst van zelf de vraag op: is het geraden, om terwijl in dezen tak van dienst zulke groote hervormingen moeten plaats hebben, welke zooveel energie en personeel vorderen, een zooveel omvatterd werk, als dat van den aanleg der spoorwegen op Java, op de schouders der Regeering te laden?

Toen in 1860 werd besloten spoorwegen voor rekening van den Staat in Nederland aan te leggen, was het beheer der openbare werken uitnemend, en bekwaame ingenieurs konden van den waterstaat bij de spoorwegen geplaatst worden, terwijl uit het korps der militaire genie eenige officieren werden verkregen. Maar dat alles is nu in Indie geheel anders. De waterstaat kan geen personeel missen, maar heeft zelf versterking noodig; het korps der Genie is geheel onvoldoende door de weinige vooruitzichten die daarbij zijn, en de onvoldoende betaling, en zal dus ook weinig kunnen helpen. De

bewering van sommigen, dat de Staat even gemakkelijk personeel zal kunnen krijgen als particuliere maatschappijen, is niet juist: want deze zijn geheel vrij en hebben niets te maken met verkregen rechten en aanspraken, gegrond op vroeger bekleede rangen of van tijden, waarop graden of rangen zijn verkregen.

Wordt tot staatsaanleg besloten, dan zullen zoo als de Vice-President van den Raad van Indie dit aanraadt, in strijd met het advies van den Raad, de spoorwegen geheel afgescheiden moeten worden van de openbare werken, even als dit hier is geschied; want het zou toch onverantwoordelijk wezen dat departement, boven de last, die nu reeds te zwaar is, nog dien op te leggen van den aanleg der spoorwegen; en bovendien zou dit geschieden tijdens het hervormd werd, terwijl de man die daarmee belast wordt, in de eerste jaren meer dan genoeg te doen zal hebben, om zijne taak behoorlijk te vervullen.

Wordt het beheer van den aanleg der spoorwegen geheel afgescheiden van dat der openbare werken, dan is het te verwachten, dat dit den nader van hen, die aan het hoofd daarvan zijn geplaatst, zal opwekken ten nadeele van de zaak. Hier was dit anders. De hoogst geplaatste beambte van den waterstaat en vele ingenieurs van dat korps waren bij den aanleg der spoorwegen betrokken; de aanleg geschiedde dus niet geheel buiten het korps om.

En wat het zeggen wil hier nijdver op te wekken tusschen verschillende autoriteiten, welke eindeloze vertraging daardoor teweeg gebracht wordt, daarvan bestaan talrijke voorbeelden.

De directeur van B. O. W. is zelf overtuigd, dat, zooals de administratie geregeld is, aan aanleg van spoorwegen door den Staat niet te denken valt. Hij acht alleen goedkoop aanleg mogelijk, „wanneer vrijheid wordt gegeven om af te wijken van de vigeerende wijze van administratie.” Maar zal men er in slagen bij den aanleg van spoorwegen de fout te vermijden, die ons bestuur hier sedert 1816 kenmerkt, namelijk duldeloozen omslag, zonder aan de contrôle te schaden?

Maar hoe dit punt geregeld worde, de wet zal over eene andere kwestie mede uitspraak moeten doen, namelijk de richting der aan- te

leggen spoorwegen. Nu heeft de heer van Bosse eene fout begaan, die de heer de Waal voorzeker vermeden zou hebben: hij wil te veel in de wet bepaald hebben, wat de richting betreft.

De heer de Bordes pleit voor de verbinding van West- met Midden- en Oost-Java door eene kustlijn, uitgaande van Bandong. Hij acht een gewonen weg van daar naar Tjilatjap voldoende. Velen op Java verschillen daaromtrent met hem van meening.

Maar hij geeft eene andere wenk, die van belang is voor alle lijnen.

Wij moeten erkennen, dat bij de bestaande onbekendheid met het terrein, en dus niet wetende welke bezwaren zullen worden ontmoet bij den aanleg en de exploitatie van een spoorweg van Bandong in beide richtingen, het zeer raadzaam is omtrent de doorlopende lijn geene beslissing te nemen voordat het terrein geheel bekend is. Maar om dezelfde reden achten wij het raadzaam, dat de richting der lijn Batavia—Bandong niet worde vastgesteld, maar afhankelijk zij van de uitkomsten van het terrein-onderzoek. Er is toch nog eene andere richting, die van Buitenzorg tusschen de Salak en de Gedeh naar Bandong, welke reeds gedeeltelijk is onderzocht, en het is onzeker, of het terrein in die richting voor een spoorweg grootere bezwaren heeft dan de in de wet opgenoemde. Is de van Buitenzorg uitgaande lijn niet moeilijker te maken dan die in laatstgenoemde richting, dan verdient zij de voorkeur, omdat zij voor de verdedigingsbelangen de gunstigste is, en omdat de zetel van den Gouverneur-Generaal en het belangrijke Buitenzorg dan aan de hoofdlijn komen. In die onzekerheid is het naar onze meening raadzaam alles te doen afhangen van het terrein-onderzoek. Wanneer dat is verricht, kan bepaald worden hoe Bandong met Batavia zal verbonden worden, of de doorzwaande lijn langs Tjilatjap of door de noorder residentien zal loopen, en of de spoorweg naar Bandong eene zijlijn of eene rechtstreeksche zal worden. Het is waar, dat onderzoek vordert tijd, maar bij den aanleg van spoorwegen in terreinen, zoo moeilijk als die der Preanger, moet voor het opmaken der ontwerpen zeer veel tijd gesteld worden; dit tijdsverlies wordt later bij den aanleg terug gewonnen, als de ingenieurs in de gelegenheid zijn geweest de terreinen zóó te bestudeeren, dat de werken tot een minimum worden gebracht. Om echter de opname van de Preanger in den minsten tijd te doen, moet het personeel, dat daarmede wordt belast, zoo talrijk mogelijk zijn. In alle geval zou het verkeerd wezen, deze kwestie niet grondig te onderzoeken, om maar spoedig met den bouw te kunnen beginnen.

De terreinsgesteldheid van het gedeelte van Java, waar de andere lijnen zullen gemaakt worden, is van dien aard, dat het opmaken der ontwerpen betrekkelijk weinig tijd vordert, ja dat spoedig kan worden begonnen met het bouwen der sectien, welke aansluiten aan de kustplaatsen en aan den bestaanden spoorweg in Midden-Java; zoodat, zoodra bevestigd is wie die spoorwegen zal aanleggen, met de uitzending van spoorsta-

ven, materieel enz. kan begonnen worden.

Wij zouden dus de richting van den spoorweg naar Bandong niet in de wet willen bepalen, en alleen vaststellen, dat hij zal beginnen uit de lijn Batavia—Buitenzorg.

Ten einde later moeilijkheden te voorkomen, is het ook wenschelijk niet in de wet te bepalen, dat de tweede lijn zal loopen in de richting van Poerworedjo, Keboemen en de Banjoemaas, maar alleen de beide eerste plaatsen op te noemen; want uit die bepaling zou toch de gevolgtrekking kunnen gemaakt worden, dat de Banjoemaas ook aan den spoorweg moet komen; en het is waarschijnlijk, dat dit door de terreinsgesteldheid niet zonder bezwaar zou zijn. De ondervinding heeft geleerd, dat het opnoemen van tusschenplaatsen in een spoorwegwet voor Java niet raadzaam is.

Wij uiten den wensch dat deze wenk gevolgd worde en dat de Minister zijn voorstel in dien zin wijzige.

Op Java staat men ten deele, wat den aanleg der spoorwegen betreft, nog op *terra incognita*. Bindt de wetgever de uitvoerende macht door meer bepaald de richting tusschen de eindpunten aan te geven dan zal men zich verplicht achten die en geene andere richting te volgen, al blijkt dat men beter kon doen. Men zal immers tegen wijziging van de wet opzien, en roote moeilijkheden kunnen evenwel ontmoet worden, die men niet kan ontgaan zonder wetsverandering, wanneer men geene vrijheid heeft om tusschen twee eindpunten de beste richting te kiezen. De ondervinding op den spoorweg Samarang-Vorstenlanden verkregen, leert, dat de richting niet op het papier onvoorwaardelijk moet worden voorgeschreven. Men heeft zich bijv. slechts te herinneren, dat men reeds heeft beweerd, dat de concessie niet getrouw nageleefd is, wat het snijpunt van den zijtak betreft. Zoo schijnt men zich nu ook voor te stellen, dat Djenkilon een eenigszins beteekenend punt is, om een uitgangspunt te hebben voor de lijn, die Midden- en Oost-Java zal verbinden. Maar wat is Djenkilon? Eene halte en in den omtrek is niets, dat er toe leidt juist dáár de lijnen samen te brengen. Veel rationeeler ware het een meer zuidelijk liggend punt voor de aansluiting te bestemmen, vooral wanneer de lijn Bandong-Tjilatjap tot stand komt, want in dat geval noodzaakt men de treinen een omweg te maken, veel meer dan noodig is.

Men moet intusschen wel de uitgangspunten eenigszins duidelijk aangeven. De verdere richting behoort evenwel geheel aan de uitkomst der opnemingen te worden overgelaten.

In Europa zijn er tal van locale belangen, die de wet van 1860 hebben doen vaststellen, zooals

ze tot stand kwam. Waar een station en zelfs eene halte, wordt gebouwd, bevoordeelt men terstond steden en dorpen. Bij den aanleg van spoorwegen op Java heeft men meer vrijheid op het algemeen belang van de te volgen richtingen te letten, want lokale invloeden doen zich om zoo te zeggen niet gelden. De vraag kan hier zijn: welke is de beste richting, zoo uit het oogpunt van een goed, versneld en goedkoop vervoer als dat der defensie? Of men deze dan wel eene andere tusschenplaats aandoet, blijft daaraan geheel ondergeschikt.

De wet zij derhalve sober in de aanwijzing der richting, wil men zich niet reeds terstond groote moeielijkheden scheppen, die geld en tijd te loor kunnen doen gaan. De wenk, door den heer de Bordes gegeven, komt ons van overwegend belang voor.

v. L.

(Particuliere correspondentie van Singapore.)

Waarde Redacteur!

Men zal zich herinneren dat eenige maanden geleden te Samarang en ten uwent valsche bankpapier in omloop was.

Onze Consul-Generaal alhier, die daarvan kennis heeft gekregen, beproefde op te sporen of dat papier te Singapore was vervaardigd of wel de vervaardigers zich hier bevonden.

Men doet mij mede, dat de heer Reud, door medewerking van de plaatselijke politie, er in geslaagd is 38 valsche biljetten van f 500, f 100, f 50 of f 25 in handen te krijgen.

Jammer, dat deze biljetten niet van dezelfde soort zijn als die, welke onlangs op Java in omloop waren. Men wil dat de nu ontdekte bankbiljetten jaren geleden zijn gemaakt en zij hebben dan ook weinig overeenkomst met de tegenwoordig in omloop zijnde biljetten. Men heeft echter beproefd daarvan voor eene waarde van ± f 3,000 hier en in Johore in circulatie te brengen.

Het zou mij echter niet verwonderen, dat de nieuwere soort mede van hier afkomstig is.

Een der oudste voormalige burgers van deze plaats, James Fraser Esq., chef der firma Maclaine, Fraser en Co., is overleden. Hij was een der eerste handelaren; die zich hier vestigden; zoolang hij zich in deze kolonie bevond, was hij hoog geacht.

Met de jongste Fransche mail passeerde hier de admiraal Dupré, gouverneur van Fransch Cochinchina; hij gaat met verlof en wordt door generaal d'Arbaud vervangen.

Onze koloniale Secretaris, de heer J. W. W. Birch, is van verlof teruggekeerd.

13 Maart 1872.

Ingezonden Stukken.

I.

Naar wij vernemen, zou bij de uitgevers van de *Javabode* het plan bestaan om den naam van die courant te veranderen in dien van *Java-Asmodé*.

Deze naamsverandering zou in verband staan tot het voornemen, om voortaan nog meer plaats in te ruimen aan artikelen als de *Herinnering uit het leven van een ambtenaar*.

Tevens zou dan gezocht worden naar correspondenten op de verschillende kleine plaatsen in den Indischen Archipel, die er zich toe willen leenen om nauwkeurig aantekening te houden van al wat in hante omgeving verteld wordt. Perbonen, die toegang hebben tot sociëteiten en andere besloten gezelschappen, zouden de voorkeur hebben. Levensbeschrijvingen van particulieren, waarin efkomst, eigenaardigheden, enz. worden medegedeeld, zouden tegen betaling worden aangenomen, het honorarium te regelen naar gelang van den stand der individuen en het meer of min compromitterende der mededeeling. Zoo zou, bijv. de aantooning dat een lid van den Raad van Indië een kok of voddenvaper in zijne familie heeft, extra beloond worden; als men kan opsporen, dat een resident kajuitsjongen is geweest, wordt bovendien een passend boekgeschenk toegezegd, als een exemplaar van *Lidewijde* of iets van dat genre.

II.

Volgens nadere berichten, is hetgeen wij gister mededeelden omtrent eene voorgenomen naamsverandering van de *Javabode*, ongegrond.

Het kwam ons ook vreemd voor, dat een redacteur, zoo talentvol als de heer Huët, zijn toestemming zou geven tot zulk eene geheel overbodige handeling.

Wij zoeken evenwel nog steeds naar het verband tusschen het opnemen der artikelen *Herinneringen uit het leven van een ambtenaar* in de *Javabode* en de zending van den heer Huët.

Tot, nog toe is ons dat niet recht duidelijk. Wij hopen nogtans er toe te zullen geraken zoodanig verband te vinden.

III.

Waarde Redacteur!

Ik ben slechts 'n uil, maar een fatsoenlijke, uit Athene; mijn familie diende vroeger bij Minerva.

Al wat Huët aangaat, boezemt mij 'n us van zelf belang in; ik heb zwak voor onze familie (a).

Daarom wil ik ook 'n woordje inspreken, naar aanleiding van de rectificatie in zake *Java-Bode*, van gister avond.

Ge hebt gelijk: er moet verband bestaan tusschen de zending van mijn bloedverwant, — die aan Hasselman mijn eeuwige dankbaarheid verzekert, — en het opnemen der *Herinneringen uit het leven van een ambtenaar*. Ge zult zien dat Huët nog een artikel ten beste geeft met een brillant slotstuk, waarin hij duidelijk aantoonen zal, dat hij deze *Herinneringen* heeft opgenomen als een model van een der vuilste artikelen, zooals ze, — volgens zijn idee — in de Indische dagbladen vroeger voorkwamen en gaarne gelezen werden, eer hij op Java kwam met de schoone missie om o. a. den smaak van het publiek tot een hooger en standaard op te voeren.

Dat slotwoord zal dan vergezeld gaan van 'n duidelijke uiteenzetting van de verbeteringen, die hij, door zijn uitstekend voorbeeld, in korten tijd in het gehalte der Indische dagbladen heeft gebracht.

Dan zal Huët natuurlijk de lachers op zijn zijde hebben en zij zullen met beschaamde kaken staan, die meenden, (misschien zelfs zich er in verheugden), dat Huët zijn blad prostitueerde door de behulpzame hand te bieden aan de schim van zulk een ambtenaar ('t is goed dat de man dood is), die op zulk een wijze wraak neemt over particuliere grieven.

(a.) De lezer weet dat *Huët* een fransch woord is, dat mede uil beteekent.

Bij ons, in Athene, — en Huët is ook van daar, — was men niet gewoon zich tot medeplichtige te maken van iemand, die misbruik maakt van hetgeen, in een onbewaakt oogenblik, in besloten gezelschappen besproken wordt; dat moet men niet vergeten.

Zoo deze verklaring van het opnemen der „Herinneringen” niet de juiste is, dan zou ik moeten aannemen dat Huët het slachtoffer van zijne zending is geworden. Die met pek omgast, wordt er mée besmet en hoetreurig het ook klinke; het zou niet onmogelijk zijn, dat Huët door de ontzwevelingskuur, die hij, zijne roeping volgende, op het Indische publiek toepast, eindelijk zelf zoo bezweld is, dat hij nu langzamerhand tot over de ooren met het stof van de Chinesche kerk overdekt in een pool van sulfer wegzinkt.

Ik ben door die zaak intusschen niet aangenaam gestemd. De kwade gewoonten van sommige familieleden hebben ons toch al 'n heel slechten naam bezorgd. Heeft niet zeker professor Harting, die zich verbeeldt ook iets van ons te weten, de kwandaardigheid gehad te schrijven: *edan erkent men, in de wilen dieren, die bij nitrazenheid geschikt zijn om gedurende den stillen nacht op roof uit te gaan?* En verder nog: *Tewijl valken en arenden zich door meheid en kracht van hunne prooi trachten meester te maken, zoeken de wilen daarentegen de dieren, waarinc zij zich voeden, onbemerkt te naderen of gedurende hunne slaap te verrassen.*

En het ergste is dat er wel wat van aan is. Futsөөlijke wilen doen nogtans niet mée aan zulke sluiptochten. Daarom houd ik staande, dat het niet in den aard van Huët ligt om te doen als zekere uilken (b), die, als de gemeenste (c) onder de roofvogels, onze familie oncer aandoen, daar zij bij nacht in 't geniep hunne prooi zoeken en voor wie de verdienstelijkste knagers niet veilig zijn, als ze zich slecht één oogenblik bloot geven.

KOEKOEK-BELOEK.

(b). Daar als nieuwe verpersoonlijking van den overleden ambtenaar, schrijver der „Herinneringen”, hier namen genoemd worden, — o. a. die van den oud-redakteur van de Insulinde — acht ik het niet overbodig mijnerzijds te herinneren, dat *wilken* hier alleen bedoeld wordt als het meervoud van *wilke*, een kleine *wil*.

(c). Ik bedoel: meest gewone.

Een bescheiden wenk.

In het *Militair Tijdschrift* no. 3, zoo even verschenen, komt een opstel over de *De noodzakelijkheid der verplaatsing van den bestuurszetel* voor. De schrijver stelt voorop, dat een tal militaire autoriteiten de verdelijng van Java alleen mogelijk achten door Batavia op te geven en zich in de binnenlanden terug te trekken. Hij acht het dus noodig in vreedetijd tot de verplaatsing van den zetel des bestuurs over te gaan. Te wachten totdat de vijand komt, zou verderfelijc zijn. Dit stemmen wij toe. De vraag, door den heer Minister van Kolonien gedaan: wie zal mij eene begrooting der kosten van de verplaatsing geven? poogt de schrijver dan ook te beantwoorden. Hij vraagt voor vestiging van den Gouverneur-Generaal en der bureaux ongeveer 3 miljoen gulden. De partikuliere nijverheid moet voorzien in de behoefts aan woningen voor de honderde families, die verhuizen moeten. De eisch is niet gering. Maar is daarmee alles afgedaan? Zal de vestiging van het bestuur in het binnenland valdoende zijn? Waar zijn daar onze arsenalen, onze magazijnen, onze kruidmolens,

onze ateliers, de hospitalen? Zijn kerk en scholen louter luxe-artikelen? Is voor de Handelsmaatschappij en Java-bank, om niet verder te gaan, ook niet een toevluchtsoord noodig? De opgemaakte begrooting is slechts de eerste letter van een geheel alphabet. Vóórdat spoorwegen er zijn, zal de verlasting altijd eene verwarde vlucht blijven. Terecht heft de Minister dan ook, naar onze meening, dat plan opgegeven.

Bovendien zijn alle partijen het eens, dat men Batavia in elk geval tegen een *coup de main* dient te waarborgen.

De dagbladen hebben nu onlangs een officieel stuk betreffende een ander onderwerp medegedeeld, namelijk het rapport eener commissie, ingestel om de middelen te be-ramen om Batavia tegen overstromingen te bewijlen.

Naar onze meening is van de gelegenheid partij te trekken voor eene doelmatige verdediging van Batavia.

Java en Mexico verkeeren onder geheel verschillende omstaandigheden. Wij leven te midden eener bevolking van miljoenen inlanders, op wier medewerking wij niet te veel mogen rekenen. Eene vlucht naar het binnenland, het opgeven van Batavia, komt ons voor de genadeslag voor ons prestige te zijn. De vijand zou daarvan voordeel weten te trekken om ons alle hulpmiddelen af te snijden en ons te noodzaken den strijd op te geven. Batavia al of niet in de macht des vijands is, in ons oog, *to be or not to be*.

Het groote bezwaar tegen de verdediging van Batavia is, dat men een te aanzienlijk gedeelte van ons leger daarvoor dient af te zonderen of eene groote handelsplaats in eene vesting hervormen. Dit laatste wordt geheel en al door de ondervinding der laatste oorlogen ontraden. Vestingen houden niet stand. Wij willen niet tot de dagen van Vauban, Obelvoorn of Montalembert terugkeeren, noch de leer van Carpot of van de Italiaansche ingenieurs Tarteleo, de Carpi, Castriotti, Donato Rosetti of anderen op Batavia toegepast hebben. Laat ons veelou partij trekken van hetgeen de natuur ons angeeft.

De jongste overstroming was misschien eene wenk van Hoogerhand omtrent hetgeen ons te doen staat. Het orakel van Delphi leerde de Atheners, 490 jaren v. C. Athene achter houten muren te verdedigen. Wij kunnen Batavia op onvaderlandsche wijze door inundatien verdedigen.

De vijand zal voorzeker in onzen tijd, ondanks alle hulpmiddelen, die de stoom aanbiedt, geen groote legers hierheen kunnen zenden. Aan eene expeditie van 30,000 man zijn reeds ontzachtelijke bezwaren en kosten verboden.

Bezitten wij eenmaal spoorwegen, dan zal de beweegbaarheid der legers voor de verdediging er zeer bij winnen om hem tegen te gaan, als hij elders eene landing beproeft. Als het in Engeland uitgevonden werktuig, de vish-torpedo, ons in staat stelt landingplaatsen zoo goed als ontoegankelijk te maken, zal men zich alleen op enkele punten moeten werpen om eene landing te beproeven. Is Batavia dan onverdedigd, ligt het open, dan is dat allergewichtigste punt aangewezen om den aanval daar te openen. Weet ook de vijand, dat hij daar onze hoofdmacht aantreft, die zich naar elders spoedt, wanneer hij zich met zijne schepen verplaatst, ook dan is hij wel gedwongen ons hier te komen bestrijden, om zodoende het lot van Java tot een beslissing te brengen. Hij kan toch niet toelaten, dat eene belangrijke macht van hier optrekt en zich in de binnenlanden gaat nestelen. Meer dan ergens elders meet de hoofdmacht des vijands ons opzoeken, waar wij ons bevinden, want hoe langer de oorlog duurt, des te vreeslijker zal het klimaat den aanvalver teisteren. Hoelang zal een landingsleger van 30,000 man dat cijfer tellen? De vijand zal boven alles spoedig een treffen wenschen.

Wat leert nu de natuurlijke gesteldheid van Batavia? Dat het tegen eiken aanval te verdedigen is. De ree wordt beveiligd door de naar het Noorden gelogen eilanden en de

zandbanken ten Oosten. De geulen zijn door torpedo's en het doen zinken van schepen ontoegankelijk te maken, daar de goede toegangen niet te breed zijn. Alle vaste punten liggen op zoodanige afstanden van elkander, dat zij door het hedendaagsche getrokken geschut onderling bereikbaar zijn.

Goed gewapende batterijen, het liefst gezonken, aardewerken, slechts voorzien van dakwerk om tot tijdelijk verblijf te dienen, zijn voldoende om op de eilanden den vijand tegen te houden. Op de zandbanken dient men torens te bouwen. Met beëindigd verdedigt, zal het dan zeer moeilijk zijn door te breken, daar onze werken zich weinig boven het niveau der zee behoeven te verheffen en dus weinig van het vijandelijke vuur te lijden zullen hebben. De torpedo zal een groote rol tegen aanvallen van de zeezijde gaan vervullen en ons wellicht geheel kunnen beveiligen.

Voorts komt het ons voor, dat Batavia zelf te verdedigen is, wanneer wij bij de uitvoering der voorgestelde waterwerken dezen tevens dienstbaar maken aan een doelmattig stelsel van inundatie. De kosten om ze tevens voor militaire doeleinden geschikt te doen zijn, als het opwerpen van eenige aardewerken langs de afwateringskanalen en den bouw van meerdere sluisen, zijn voorzeker nietig in vergelijking van die eener verplaatsing van Batavia. Men moet de sluiswerken de wijze inrichten, dat men het water van de vier rivieren rondom Batavia naar gelang van de omstandigheden daartoe kunne dirigeren, waar dit noodig is voor de inundatie. De grond door de uitgravingen voor de kanalen verkregen, kan voor den aanleg der vereischte werken dienen. Men ziet dus dat wij bij dit, in zeer groote trekken, aangegeven denkbeeld Batavia niet tot eene omuurde vesting denken te maken en alleen door kunst de natuur te gemoet willen komen. De verdediging wordt binnen 's lijns door den spoorweg en den tramway zeer bevorderd, daar deze de bewegelijkheid der troepenmacht onmiddig vermeerderen.

De mondingen der voorgestelde afvoerkanaalen moeten bij Antjol of Ankee komen. Daar moet dus bovenal de landing belet worden.

Door daartelling van de noodige aardewerken, kanalen en reservoirs is Batavia ten Westen en Oosten bijna ongenaakbaar te maken, daar men elk punt zal kunnen inunderen. De sluisen en overgangen dienen allen goed beschermd te worden.

Mochten de verschillende rivieren en spruitjes, de Ankee, Krokot, Tjiliwon, Antjol en Kali Baroe het noodige water voor de inundaties niet altijd opleveren, dan behoort daarin te worden voorzien.

Men kan nu zeer goed groote waterreservoirs bij paal 18 of 14 aanleggen, langs den weg naar Buitenzorg. Daartoe is het terrein uiterst gunstig. Die reservoirs kunnen van voldoende inhoud gemaakt worden om gedurende eenigen tijd eene kunstmatige overstroming te weeg te brengen.

Het zal voor een vijand, die te midden van overstromden moerasgrond débarkeert, eene harde taak zijn langs de bestaande wegen, zoo die onbegaanbaar gemaakt zijn, in kolonnen op te rukken. Daartoe is hij gedwongen. Elke dag ophoudt in den moerasgrond dant zijne gelederen. Wat Nederland menigmaal redde: het water, werkt hier krachtig mede om een vijand, die ons aanrandt, te weren. Laat ons daarom onzen overouden bondgenoot te hulp roepen. Dan is Batavia zeer goed te verdedigen en is de verplaatsing van den zetel des bestaurs, waaraan ontzachtelijke bezwaren verbonden zijn, onnoodig. Sebastopol leerde wat men met aardewerken kan doen.

Men wijst op de adviezen van deskundigen om het heerschende denkbeeld eener verplaatsing van den bestaurszetel aan te prijzen. Maar zoo ooit dan heeft de jongste tijd

geleerd, dat autoriteitsgeloof op het gebied van krijgswetenschap niets beteekent. De plannen tot verdediging van Java hebben zoovele miljoenen schets gekost en bleken later zóó ondoelmattig te zijn, dat men zich tweemaal dient te bedenken, eer men weder tot het doen van enorme uitgaven overgaat.

Q.

GOUVERNEMENTS-BESLUITEN, BENOEMINGEN; ENZ.

EXTRAKTEN uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

BUITENZORG, den 18den Maart 1872. (No. 18).

(Staatsblad no. 43).

Gelezen, enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

1. **Eerstelijk:** Te verzoeken van de bij artikel I van het besluit van 4 April 1862, no. 11 (Staatsblad no. 41) o. a. gearresteerde afstandswijzers met bijbehorende staten der residentie Krawang, Samarang, Boejen en Djadjakarta, vast te stellen de overgelegde nieuwe afstandswijzers met bijbehorende schetskaartjes diert gewesten;

Ten tweede: Te bepalen:

a. dat van de bij artikel I hiervoren vastgestelde nieuwe afstandswijzers bij 's landsdrukkerij zullen worden vervaardigd 1000 (een duizend) exemplaren, behalve die, welke vereischt worden voor het staatsblad van Nederlandsch-Indië, nadat daarop vooraf bij het lithografisch etablissement der genie-direktie de betrekkelijke schetskaartjes, door middel van litho- of photoautografie, zullen zijn aangegeven;

b. dat van de bedoelde afstandswijzers met schetskaartjes zullen worden verstrekt:

aan het Gouvernement zooveel exemplaren als zullen blijken noodig te zijn;

aan het departement van Oorlog 100 (een honderd) exemplaren; terwijl de overigen bij 's landsdrukkerij zullen worden vervaardigd tegen den prijs van f 1.50 (een gulden vijfzig cents) het exemplaar;

c. dat alle betalingen wegens reiskosten, transportloonen, enz., naar deze nieuwe afstandswijzers zullen worden geregeld, van en met den dertigsten dag, na dien der dagteekening van het staatsblad van Nederlandsch-Indië, waaria de afstandswijzers zullen worden opgenomen;

d. enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië;

De 1ste Gouvernements-Sekretaris,

BOOL.

BUITENZORG, den 17den Maart 1872, (No. 5).

Staatsblad no. 47.)

Gelezen, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen:

a. dat het ten behoeve der strandverdediging van Batavia op het emplacement der oude batterij Castor aangelegde nieuwe werk den naam zal dragen van batterij Castor.

b. dat, met aanvulling van Staatsblad 1863, no. 31, de bij §a hiervoren bedoelde batterij Castor in den bij dat Staatsblad vastgestelden staat van rangschikking der op Java en Madura en op de buitenbezittingen alsoog gebesigd wordende permanente-versterkingen, onder A IIIa zal worden opgenomen als eene versterking van den derden rang.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië;

De 1ste Gouvernements-Sekretaris,

BOOL.

BUITENZORG, den 17den Maart 1872, (No. 1).

(Staatsblad no. 46.)

Gelet, enz.:

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 1 Februari 1872, Geheim, La. O., no. 7;

Is goedgevonden en verstaan:

Erstelijk; enz.

Ten tweede: Krachtens instigting des Konings te bepalen:

a. het regentschap Ambal (residentie Bagelen) wordt ingedeeld bij de regentschappen Koeto-ardjo, Keboemen en Karang-anjar;

b. het regentschap Koeto-ardjo wordt gesteld onder het bestuur van een Assistent-resident der tweede klasse ondergeschikt aan den Resident van Bagelen;

c. in de afdeling Koeto-ardjo wordt in dienst gesteld:

een cipier	op / 300 's jaars;
vier kadjinemannen	" " 480 "
een assistent-resident der tweede klasse	" " 7200 "
een klerk, tevens griffier bij den op te rigten landraad	" " 1440 "
klerken en inlandsche schrijvers	" " 1560 "
een hoofdoppasser	" " 180 "
zes oppassers	" " 720 "
reiskosten voor den assistent-resident	" " 900 "
schrijfbepalen	" " 180 "

te zamen / 12960.— (twaalf duizend negen honderd zestig gulden) 's jaars;

en zulks met intrekking van de voigende op de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het jaar 1872 voorkomende posten voor de afdeling Ambal, als:

een dj-ka	op / 1200 's jaars;
een poghoeoe	" " 60 "
een cipier	" " 300 "
vier kadjinemannen	" " 480 "
een assistent-resident der tweede klasse	" " 7200 "
klerken en schrijvers	" " 1680 "
een hoofdoppasser	" " 180 "
zes oppassers	" " 720 "
reiskosten van den assistent-resident	" " 900 "
een regent	" " 12000 "
een patih	" " 3000 "
een klison	" " 900 "
twee mantris	" " 1200 "
een schrijver	" " 360 "
zes djogokarsen	" " 720 "
een verzeant der pradjoerits	" " 120 "
een korporaal " id.	" " 96 "
een tamboer " id.	" " 84 "
twintig pradjoerits	" " 1440 "
een onder-kollekteur	" " 2400 "
een schrijver	" " 180 "
een hulp-postkommis	" " 420 "

te zamen / 36180.— (zes-en-dertig duizend een honderd tachtig gulden) 's jaars.

Ten derde: Enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië:

De 1ste Gouvernements Sekretaris,
BOOL.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Europa, wegens ziekte, aan den chef der afdeling statistiek tot algemeene sekretarie mr. W. Th. D. Yessel de Schepper en aan den telegrafist der eerste klasse F. W. Harbord.

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den sekretaris van het gouvernement Sumatra's Westkust T. A. L. Kroesen.

Een tweejarig verlof naar Nederland aan den eersten hulponderwijzer aan de openbare lagere school te Banda Neira A. A. van Zolingen.

Ontslagen:

Op verzoek, eervol, wegens vertrek, als lid van de plaatselijke schoolkommissie te Samarang, L. C. J. A. de Vogel, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezen diensten.

Eervol, wegens vertrek, als tweede buitengewoon substituit-griffier bij den landraad te Anjer [Bantam], J. H. D. van der Palm:

Ingetrokken:

De aan de vroedmeesters te Soerakarta F. A. E. Tressell, verleende admisie tot de uitoefening der verloskundige praktijk in die residentie.

Magtiging verleend:

Tot uitreiking aan F. A. E. Tressell, van eene akte van toelating tot de uitoefening der verloskundige praktijk in de residentie Batavia.

Benoemd:

Tot griffier bij den omgaanden rechter in de tweede afdeling, de tweede substituit-griffier bij den raad van justitie te Batavia mr. J. Doorak.

Bij het Departement der Burgerlijke Openbare Werken.

Tot tweeden kommis, de derde kommis H. J. Martens.

Tot derden kommis, de klerk J. H. Doeve.

Bij de Plaatselijke Schoolkommissie te Pekalongan.

Ontslagen:

Eervol, wegens vertrek, als lid L. W. D. Monod de Froideville, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezen diensten.

Benoemd:

Tot lid J. A. Kraemer, sekretaris der residentie Pekalongan.

Goedgekeurd:

dat door den Directeur van Nederlandsch Bestuur gedurende de maand Februari 1872

Is geplaatst:

In Kediri, de herbenoemde kontroleur der tweede klasse bij de landelijke inkomsten en cultuur H. J. van Swieten.

Bij de plaatselijke schoolkommissie te Soerakarta.

Ontslagen:

Eervol, wegens vertrek, als leden J. F. Andriess en dr. A. H. C. van Leeuwen, onder dankbetuiging voor de door hen als zoodanig bewezen diensten.

Benoemd:

Tot leden A. H. Cornelissen, civiel geneesheer en H. Knottnerus predikant bij de protestantsche gemeente aldaar.

Departement van Oorlog.

Vergund:

Op verzoek, om al dadelijk naar Nederland terug te keeren, aan den eersten luitenant der infanterie van het Nederlandsche leger, F. W. H. J. M. Hestinx, op grond dat de vijf jaren, gedurende welke hij bij de landmagt in Nederlandsch-Indië is gedetacheerd, eervol zullen zijn verstreken.

Door den Kommandant van het Leger en Chef van het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië zijn

Overgeplaatst:

Departement van Oorlog.

Bij de tweede afdeling, de eerste luitenant jhr. A. M. van der Does de Bijze, van het 9de bataillon infanterie, zullende hij als zoodanig bij zijn waspen worden gevoerd à la suite.

Geneeskundige dienst.

Bij de geneeskundige dienst in de tweede militaire afdeling op Java, de dirigerend officier van gezondheid der eerste klasse E. W. A. Lodeking, van de geneeskundige dienst ter Sumatra's Westkust en onderhoorigheden.

Ingetrokken:

De overplaatsing van den eersten luitenant van het garnizoensbatalion der Zouder- en Ooster-afdeeling van Borneo, J. T. J. bij het 13de batalion infanterie.

Departement der Marine.

Benoemd:

Tot machinist bij het marine-etablisement op Odrust, de machinist eerste klasse der Koninklijke Nederlandsche marine P. G. Haverkamp, thans met de waarneming van eerstgenoemde betrekking belast.

Bij de gouvernements marine.

Belast:

Met het gezag over het stoomschip Sailoos, de eerste stuurman J. W. de Wit, thans tijdelijk met dat gezag belast.

Batavia.

16 Maart 1872.

Het *Militair Tijdschrift* no. 3 bevat opstellen over de noodzakelijkheid der verplaatsing van den bestuurszetel, de samenwerking van land- en zeemacht in N. I., door G., en varia.

De *Jav. Cour.* kondigt het kon. besl. van 15 Sept. jl. of, waarbij de bepalingen omtrent de toelating in N. I. van Nederlanders, andere Europeëanen en daarmede gelijkgestelde personen herzien worden. In verband daarmede worden bij verschillende ordonnancien wijzigingen gebracht in bestaande bepalingen, eene instructie vastgesteld voor de hoofden van gewestelijk en plaatselijk bestuur in de havens voor den algemeenen handel goeënd; modellen van aan te houden registers van aangekomen Nederlanders en andere Europeëanen, van toelatingkaarten, enz. aangegeven.

18 Maart 1872.

Z. Exc. de Gouverneur-Generaal heeft aan twee tweede kommissien en aan twee klerken ter Algemeene Sekretarie wegens ongeschiktheid ontslag uit hunne betrekking verleend. Hard moge dergelijke maatregelen de betrokken personen treffen, zij verdienen allenins goedkeuring en het is meer dan wenschelijk dat de Gouverneur-Generaal zich niet tot de Algemeene Sekretarie bepale, maar ook bij de verschillende departementen en bij het binnenlandsch bestuur, vooral in hoogere rangen, de uiterst noodige zuivering tot stand bringe.

Wij spreken heden niet over residenten en assistent-residenten.

Maar hierop vestigen wij de aandacht, dat er stukken bij verschillende departementen onafgedaan liggen, waarvan de data den Gouverneur-Generaal met verbazing moeten vervullen, wanneer zij hem onder de oogen komen. Zoo hebben wij van voorbeelden hooren spreken, dat aanvragen om pensioen gedurende 1½ jaar onafgedaan bleven en even lang de declaratie van contrôleurs of andere ambtenaren. Bij het departement van finantien laat men de ingediende declaratie wegens commissoriaal verdienen daggelden, die in volmaakte orde zijn, soms een paar maanden rusten eers de Rekenkamer bereiken.

Het wordt tijd tegen 1 April, den gewonen schoonmaaktijd, hen op te ruimen, die niet willen of kunnen werken en ongeschikte ambtsharen een eervollen aftocht te doen houden.

Naar de *Locomotief* verzekert, zou er in het district Poerworedjo, residentie Banjoemas, hongersnood heerschen.

19 Maart 1872.

De heer baron Taats van Amerongen, assistent-resident van politie alhier, is ernstig ongesteld, zodat hij bij herstel

hoogst waarschijnlijk verlof naar Europa zal moeten aanvragen.

In een schrijven van kapitein de Jong aan den heer S. van Hulstijn, superintendent van de N. I. Stoomvaartmaatschappij, dd. 16 dezer worden eenige bijzonderheden medegedeeld omtrent den brand in de *Machinnon*. Ten 4 ure 30 ter reede van Cheribon gekomen, werd de kapitein tegen 6 ure gewaarschuwd, dat rook uit het voortschendek kwam. De spuiten werden gezet en na eene inspanning van drie uren was men den brand meester. De gezagvoerder schrijft den brand toe aan zelfontbranding in kisten brandy en andere dranken. Door den brand en het blosschen werd eenige lading beschadigd.

Eene commissie constateerde, dat er geen bezwaar bestond om de reis te vervolgen.

De stuurlieden en machinisten hebben in allen deele de goedkeuring van den gezagvoerder weggedragen.

De 1-3e aflevering deel II, zevende serie van het *Natuurkundig Tijdschrift voor Nederlandsch Indië*, uitgegeven door de Kon. Natuurkundige Vereeniging bevat deze opstellen: Verslag nopens de kinakultuur op Java over het jaar 1869 en 1870 van den heer K. W. van Gorkom; Aardberingen in den Indischen Archipel gedurende het jaar 1867 (vervolg), 1868 (vervolg) en 1869; over de richting van den wind te Batavia in de maanden December, Januari en Februari, door dr. P. A. Bergsma; Scheikundig onderzoek van water uit de warme bron te Krakal, van twee watersoorten uit de Minahassa en van de warme bron Kali-anget, van E. Polak; Sur quelques palmiers du groupe des *Arécinées*, en Verhaal van een paar dienstreizen in de ass. res. Buitenzorg, in het najaar van 1870 gedaan, van dr. R. H. C. O. Scheffer; Sris-olie van Nieuw-Guinea, van T. A. C. Valkenhoff; Aanteekeningen uit het dagboek mijner reis over Bangka van Juni 1869 tot Januari 1870, van J. E. Truysman, en het Algemeen Verslag der werkzaamheden van de K. N. V. (19e Alg. Vergadering) van M. Th. Reiche.

Wij vestigen de aandacht op het volgende bericht:

De Heer V. Robillard te Mauritius, wenschte in ruiling te treden met verzamelaars van Conchyliën in den Indischen Archipel.

Hij biedt de fraaiste schelpen van Madagascar, de Seychellen, Diego, de Kaap, Zanzibar, Rodrigues en Mauritius aan, in ruil voor Conchyliën van den Ind-archipel.

Hij verlangt vooral soorten van de geslachten: *Conus*, *Mitra*, *Cancellaria*, *Scaloria*, *Murex*, *Pecten*, *Spondylus*, *Helix*, *Bulinus*, *Cyclostoma* en *Oliva*.

De verzending geschiedt met de Stoombooten van de messageries, via Aden.

Het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië heeft de navolgende drukwerken uitgegeven:

1º. Het 3de stuk, 5e deel en het 1e stuk, 6e deel, der *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van N. I.*; zij bevatten de notulen der 13e en 13e en 13e bestuursvergaderingen, die der alg. vergadering van 12 Juni jl., en van twee vergaderingen, den 21 Febr. en 16 Juni 1868 door de afdeling Paramaribo gehouden; het verslag over 1870; taalkundige opmerkingen van K. F. Hollis over Soendaneesche machtspreuken van wijlen mr. D. Koorders; Stukken betrekkelijk de verdediging van Ternate door den Gouverneur, Willem Jacob Cranssen 1800—1801 en de overgave van het gouvernement aan de Engelschen op den 21 Juni, door den Raad van Politie aldaar, van P. A. Loupe, met bijlagen en aanteekeningen; Transcriptie van Indische plaatsnamen; Korte opmerkingen over Balineesch

en kawi door dr. H. Kern; Varia en leestafel, door mr. v. L. B.

2°. Bloemlezing uit Maleische geschriften, tweede stak, door G. K. Niemann.

3°. Een zeer belangrijk werk, eindelijk voltooid: *Recherches sur les monnaies des indigènes de l'Archipel Indien et de la péninsule malaise*, par H. C. Millies, na diens overlijden door den heer Niemann voltooid.

Deze uitgave bevat, zooals de heer N. terecht in de voorrede opmerkt, meer dan de titel belooft. Ook na hetgeen de heeren Netscher en van der Chijs over munten hebben geschreven, is dit werk uiterst merkwaardig, want nog veel is op dat gebied te doen. Dit werk behandelt munten en penningen van Java, Sumatra, Banka, Quedah, Junk Ceylon, Johore, Trangana, Patani, Sangora en elders op het Maleische schiereiland, Borneo, den Solo-Archipel en Celebes.

Het boekdeel bevat 26 platen, vervaardigd door den lithograaf des Konings R. Spanier te 's Gravenhage, met keurige afbeeldingen van 259 munten en penningen.

In het verslag over het Twaalfde Boekjaar 1871 der Nederlandsch-Indische Levensverzekering- en Lijfrente-Maatschappij, uitgebracht ter Algemeene Vergadering van Deelhebbers, gehouden te Batavia den 14 Maart 1872, leest men:

Geroepen om verslag uit te brengen over het afgelopen 12e. boekjaar der Maatschappij is het ons aangenaam te kunnen aanvangen met de mededeeling dat het resultaat daarin verkragen allezins gunstig mag worden geheeten.

De geleden schuden zijn verre gebleven beneden die waarop volgens de sterftetabels moest worden gerekend.

Op de geldbeleggingen der Maatschappij werd geen verlies geleden, noch is daarop verlies te duchten; immers bij het einde van het jaar 1871 aan een nieuw nauwkeurig onderzoek onderworpen, werden zij geoordeeld aan alle eischen van soliditeit te voldoen.

Het kapitaal der Maatschappij, de gande contributien, reserven enz. waren — tenzij voor kleine bedragen en korte tijden — steeds ter rente-winning uitgezet, en zulks tegen eenen hooger en mantstaf dan waarop bij de samenstelling der Tarieven werd gerekend.

De nieuwe deelname voor levensverzekering was ook dit jaar belangrijk; — daartegenover heeft echter weder gestaan dat vele contracten van deze afdeeling afgegaan zijn, zoo door overlijden, verloop van tijd hunner duur, als door aankoop, maar vooral door verzuim in betaling van contributien, dat, althans voor verre weg de meeste gevallen, moet worden toegeschreven aan het wisselvallige in de Indische samenleving; want aan onwillekeurig verzuim kan moedelijk worden gedacht, waar — zoo als bij de N. I. Levensverzekering- en Lijfrente-Maatschappij als gewoonte is aangenomen — wanneer noodig althans éénmaal aan tijdige betaling wordt herinnerd.

De netto toename voor de levensverzekering-afdeeling bleef daardoor gering.

Voor lijfrente-afdeeling werd in 1871 minder dan het gemiddelde van vorige jaren bijgedragen.

Met inbegrip van de som van f 221,570,— waarmede de taxatie volgens de tarieven onder ultimo 1870 werd verhoogd, om elke bedenking te ontzenuwen welke zoude kunnen worden geopperd wegens mangel aan ondervinding ten opzichte van de sterfte in Indië onder meer bejaarden —; wegens ondervonden voorspoedige jaren die gevolgd zouden kunnen worden door andere met groote sterfte, als anderszins —, zoude het afgelopen boekjaar gesloten kunnen zijn met een voordeelig saldo van f 370,272,26.

Om de vermelde redenen is hiervan ech-

ter bestemd als buitengewone reserve voor de levensverzekering-afdeeling voor zooveel de Indische contracten betreft. f 248,548,—

voor zooveel aangaat de Hollandsche. " 2,189,58

terwijl voor de lijfrente-afdeeling waarop, gelijk bekend, in vorige 5 jarigen tijdvakken steeds verlies werd geleden, buitengewoon afgezonderd is voor Indische contracten. " 42,210,—

Totaal is dus thans voor alle verplichtingen welke op de Maatschappij rusten meer gereserveerd dan op den grondslag harer tarieven vereischt wordt f 292,947,58

en ten gevolge van dien het boekjaar 1871 definitief afgesloten met een winst-saldo van f 77,325,68 bestemd om na aftrek van het gewoon jaarlijksch dividend aan aandeelhouders ad 7½ pCt. op het door hen gefourneerd kapitaal, met de onverdeelde winst van 1870 ad / 59,719,72 na het einde van het 3e vijfjarig tijdvak, dat over de jaren 1870 1/m. 1874 loopt, onder Contribuanten en Aandeelhouders te worden verdeeld ingevolge de statuten.

Wat aangaat het Bestuur der Maatschappij, onder de leden van hetzelfde kwam geene verandering voor, zoo als blijken kan uit de onderteekening van dit verslag.

De heer F. J. P. Storm van 's Gravesande bleef als Gouvernements-gedelegeerde de belangen van het algemeen bij de vennootschap verleggenwoordigen.

Ook had er geene verandering plaats bij het bestuur van het kantoor Nederland." De werkring van dat kantoor bleef, wat het aantal Hollandsche risico's betreft, ongeveer stationair; de uitbetalingen op pensioenen en lijfrenten, ten gevolge van in Indië gesloten contracten, groeit — als natuurlijk — steeds aan; de zorg en nauwkeurigheid waarmede deze geschieden kan niet genoeg op prijs worden gesteld, want is het van belang om geene andere pogingen te verzuimen ten einde tot deelname op te wakken, als een krachtig, zij het dan ook langzaam werkend, middel daartoe wordt steeds beschouwd om aan lijfrente- of pensioentrekkenden de gelegenheid te geven, ter juister tijd en met zoo weinig omslag mogelijk, over het hun aankomende te kunnen beschikken; dat zij zelven daartoe altijd medewerken kan niet volmondig worden toegestemd, het zoude bijv. zeer in 't belang van den geregelden loop dezer aangelegenheid zijn, dat participierenden aan de Maatschappij steeds in tijds van verandering van woonplaats kennis gaven, iets waartoe zij bij dezen beleefdelyk worden uitgenoodigd.

Buiten den Chef van genoemd kantoor, de heer Mr. M. J. de Lange, die gemaektigd is om voor de Maatschappij op te treden, zijn onder den titel van Agenten als Correspondenten der Maatschappij in Indie werkzaam:

De Heeren Anemaet & Co.	te Soerabaja.
" Heer M. H. Beekvelt	" Tagal.
" " J. B. A. Brumsteede	" Samarang.
" " J. van Gorkum	" Djocdjocarta.
" Heeren D. C. van der Hart & Co.	" Passaroean.
" Heer J. H. Appellius van Hoboken	" Soerakarta.
" " M. Lantzius	" Banda.
" " W. van Leuven	" Oeribon.
" " G. H. Leijder	" Kediri.
" " G. Lohseijde	" Bandong.
" " K. A. Rouwenhorst Mulder	" Tjilatjap.
" " N. M. G. Renoult	" Amboina.
" " E. L. Slaterns	" Padang.
" " H. J. Staverman	" Peoelangan.
" Heeren van de Ven, Larsen & Co.	" Probolinga.
en de Heer J. P. G. Warninck	" Makassar.

Wij zouden een' aangenamen plicht verzuimen, indien niet een woord van lof werd gesproken over de wijze waarop allen hunne dikwijls niet zeer vruchtbare taak vervullen.

Dit mag ook niet nagelaten worden met betrekking tot

de hulp die de Maatschappij ondertond en steeds ondervindt van hare geneeskundige Consulente. Doordrongen van het besef dat hinnen nauwgezetheid in de beoordeeling van het gestel en de gezondheid dergenen die aanzoek om levensverzekering doen, een' der meest vaste waarborgen voor den voortdurenden bloei der Maatschappij daarstelt, wordt dit haar belang hunner voortdarende zorg aanbevolen.

Gedurende het afgelopen boekjaar veranderden slechts 34 aandelen in het Maatschappelijk kapitaal van eigenaar.

In den loop van 1871 werd een vergelijkend overzicht gemaakt van de sterfte zoo als ze bij de Maatschappij als ornaal is aangenomen, met die welke gedurende eene reeks van jaren voorkwam onder officieren der landmacht, die na gekomen pensioen zich in Euro's hadden gevestigd.

Het resultaat daarvan was, dat personen, die een groot of het beste deel van hun leven in de tropen hebben doorgebracht, hunne levenskans niet verbeteren noch hunner versnider verlangen door Indië te verlaten.

Vermindering van de voor levensverzekering bedongen contributie kan dien tengevolge aan verzekerden na hunne vestiging in Europa in billijkheid niet worden verleend; et bijdragen met bijv. 10 en 5 jarige contributien, waarvoor men na verloop dier tijden van variëere betaling is theven, verdient ook daarom aanbeveling; voor zooveel nodig zij aangehouden dat er voor verzekerden tegen langdurige contributie steeds gelegenheid bestaat om zonder enig verlies en geheel op den grondslag der tarieven die contributien tegen tijdelijke te verwisselen.

Eene weinige maanden geleden gevoerde procedure, waarin de Maatschappij partij werd gesteld, heeft tot de conclusie geleid, dat verzekeringen door haar gegeven ten behoeve van derden, — bijv. kapitalen bij overlijden, die aan eenen bepaalden persoon verzekerd zijn; weduwenpensioenen, wezenfondsen en overlevingskapitalen, waarbij uit den aard altijd het geval is — door het Hoog Gerechtshof worden beschouwd als geen deel uit te maken van de boedel des persoons op wien leven ze verzekerd zijn.

De boedel des persoons op wien leven ze verzekerd zijn, maar als privé voortreningen worden aangemerkt van de bevoordelden. Dit is door het Bestuur der Maatschappij wel nimmer anders begrepen, doch de uitdraking van het gevoelen hieromtrent door het genoemde Hooge Rechtscollegie is nochtans eene omstandigheid welke vermelding ons voorgekomen is niet achterwege te mogen worden gelaten.

Verbreiding van een juist begrip omtrent de doeleinden waartoe men aan de Maatschappij kan doel nemen, blijft immer noodig; de uitgestrektheid van haar veld van arbeid maakt dit moeielijk; in het afgelopen jaar werd tot dat einde menig vlugschrift verspreid; het inslaan van andere wegen daartoe zoude misschien meer vruchten kunnen dragen, doch hieraan zouden zeker zware kosten verbonden zijn. Wij hopen dus dat het blijven bewandelen van dien welke tot nu gevolgd werd, door den tijd een gelijk resultaat moge bewerken, en aan de Maatschappij de gelegenheid geven om steeds meer en meer te beantwoorden aan hare roeping welke is, om te gemoed te komen aan de beften des oorderdons en van moeielijke tijden, en het leen der rampen die van eenen altijd onverwachten dood niet ongewoon gevolg zijn.

Iet totaal bedrag van geboekte Contributien en Stortingen van 16 Januari 1860

Uit December 1870 was	2,455,717,88
Bijgekomen in 1871 voor Indische Con-	
tributien	277,324,61
Bijgekomen in 1871 voor Hollandische	
tributien	5,425,42

Totaal op Uits. December 1871 / 2,738,967,91

Men schrijft ons van *Teling-Tinggis*:

Vrijdag, 2 Februari, vertrok van hier de 1e Luitenant jar. J. P. Bloijs van Treslong, die uitgeleid werd door den assistent-resident Stoll, de ambtenaren ter beschikking A. en B., den militairen kommandant B., den luit. kw. tiermeester S., den officier, tijdelijk belast met den genie-dienst, luit. A., benevens luitenant v. d. B.

Eerst na verloop van 9 (zegge *wegen*) dagen keerden bovengenoemde heeren terug, de officieren in het garnizoen en het hoofd van het plaatselijk bestuur op zijne standplaats. De beide ondergeschikte ambtenaren waren echter Zondag, 4 Febr., één-wegens ongesteldheid, teruggekeerd.

Na hun vertrek werden er van Talang, Padang of elders spogebrieven per extra-post (anterans en politie-oppassers) orders gezonden, zoodat de sergeant-werkman der genie optrad als genie-officier en de korporaal-schrijver van den geroizoonsraad dienst als kwartiermeester verrichtte en het huis van dezen bewaakte, opdat niet wederom de geldkist zou ontvreemd worden, zooals op nieuwjaarsnacht plaats had.

De kapitein C. trad een gré mal gré, zonder daartoe van hoogvrand geautoriseerd te zijn, als militair en detachements-kommandant op. Een Eur. fuselier, die zich strafschuldig had gemaakt en waarvoor plaatsing in de 2e klasse moest aangevraagd worden, werd eerst kwartier-arrest aangezegd, maar den volgenden dag ontslagen. Ook een tweetal inlanders, die in hetzelfde geval verkeerden en tot nader order in arrest zaten, bleven ongetuurd en werden met een vermaning ontslagen.

Luit. C. moest alle inwendige diensten verrichten en met den adj. onder-off. der artillerie D. beurtelings piket doen, vermits de 2e luit. v. D. ongesteld was.

Zoo wordt hier ter plaatse tegenwoordig gehandeld.

Naar wij vernemen, zou de ter dood veroordeelde Verkerisser in de laatste dagen, naar mate het oogenblik nabert waarop door Zijne Exc. de G. G. op het verzoek om gratie een beschikking kan genomen worden, in een toestand van hevige spanning en geweldige onrust verkeeren. Hij heeft den bijstand van een geestelijke verlangd en behoefte geopenbaard om de troost der godsdienst te ontvangen. Aan den evangeliendienaar heeft hij zijne betuigingen van onschuld, op de openbare terechtstelling afgelegd, ingetrokken en even als bij de voorloopige instructie bekend, dat hij den moord en diefstal gepleegd heeft. Kenige leden van de recht-rijke macht hebben zich daarop naar de gevangenis be-geven om den gecondemneerde op nieuw te hooren en te ondervragen; hij bekennt schuldig te zijn, maar medeplich-tigen te hebben, die hij echter weigert te noemen.

In de *Jar. Cour.* komt voor eene nadere opgaaf van den uitslag van in 1872 gehouden uitbestedingen van uitvoering of levering van materialen, ten behoeve van negen mi-litairen werken. *Drie* uitbestedingen gelukten, *zes* mislukten.

Extra-bijvoegsel van de *Jar. Cour.* bevatten:

I. Een overzicht van de kultuur van eenjarige gewassen op Java gedurende de maand Juli 1871.

II. Staten, aantoonende den uit- en invoer van rijst en padi uit en naar de havens van Java gedurende het jaar 1871.

III. Eene oproeping van onbekenden, die vermeenen eenig recht of aanspraak te kunnen maken op werschillenide boe-dels, om op Woensdag 17 Juli aanst. voor den Raad van Justitie te Samarang een procureur te stellen ten einde hanne rechten en aanspraken te doen gelden en te bewijzen.

Samarang. — De opbrengst van het vervoer op den spoorweg Samarang-Vorstenlanden, over de maand Januari 1873, is geweest als volgt:

	Aantal of gewicht.	Opbrengst.
Gewone reizigers.	1ste klasse.	341 f 1266.05
	2de "	1350 " 4173.10
	3de "	26812 " 14813.26
Militairen	449 " 372.24	
Reizigers met retourbillett.	1ste klasse.	— " —
	2de "	— " —
	3de "	— " —
Suppletiegelden	— " 392.85	
Bagage kilo.	18785 " 205.64	
Bestelgoederen	3385 " 497.33	
Koopmansgoederen	4213567 " 27031.69	
Rijtuigen	6 " 151.90	
Paarden	18 " 86.60	
Klein vee	76 " 67.10	
Druiven	— " 4589.51	
Totaal.		f 53697.—

Volgens een van Samarang ontvangen telegram van den 13den deser, heeft op de hoofdplaats, in twee distrikten der afdeling Samarang en in vier distrikten der afdeling Demak de bevolking veel door den hoogen waterstand geleden.

Door het bestuur is eene som van f 20000 beschikbaar gesteld tot aankoop van zandpadi, ten einde daar, waar zulks noodig is, de sawahs op nieuw te beplanten.

Het dijken der dijkbreuken wordt zooveel mogelijk bespoedigd.

Revolving. — In de afdeling Toeban zijn de rivieren Solo, Glongong, Temorloes en Wadoeng buiten hare onvers getreden, waardoor 364 boewa sawahs werden overstroombd.

Door het spoedig weder afvloeien van het water is echter weinig schade aan het pudigewas toegebracht.

— Omtrant de thans afgelopen expeditie tegen Goenoeng Tinggi kan ten vervolge van de berichten, opgenomen in No. 15 deser courant, het volgende worden medegedeeld.

Na Bandar te hebben bereikt, werd den 13den Februari de marsch over Goenoeng-Toba naar Goenoeng-Tinggi voortgezet, waar men door de moedijkheid van het terrein en de vele te beklimmen steilten eerst den 18den d. a. y. aankwam.

Onmiddellijk werden pogingen in het werk gesteld om meester te worden van de op Kota-Pinang geroofde menschen en goederen, die echter de vader van pertocan Nan Loeh, Soetan Koewala Pandjang, weigerde uit te leveren, niettegenstaande deze zich sedert reeds aan het Europeesch bestuur ter Somatra's Westkust had onderworpen. Toen die pogingen bleven afstuiten op de verklaring van Soetan Koewala Pandjang, dat hij aan onze eischen alléén op last van pertocan Nan Loeh zou voldoen, werd hij met eenige mindere hoofden als gijzelaar medegevoerd, waarop de als een fort versterkte kampomg Goenoeng-Tinggi, gelegen op een steile rots en door de bevolking voor onoverwinnelijk gehouden, verwoest werd.

De bevolking was bij de nadering der troepen gevlucht, zoodat de kampongs verlaten werden aangetroffen.

Den 21sten werd de terugmarsch aanvaard en den 23sten kwam de kolonne te Bandar terug, van waar de troepen bij gedeelten te water vervoerd werden naar Laboens Biik, om van daar den 2den Maart de op de buitenreede liggende oorlogsbodems te bereiken.

Den volgenden morgen gingen de schepen onder stoom, en brachten de expeditionaire kolonne den 12den in betrekkelijk goeden gezondheidstoestand te Biouw terug.

Samarang. — Op den 19den Februari jl. kwamen te die hoofdplaats in eene sloep aan de gezagvoerder F. Ellis en een gedeelte der bemanning van het Amerikaansch bark-schip *Flores*, mededeelende dat in genoemd schip te Tagal met suiker voor Rotterdam beladen, in den namiddag van den vorigen dag op de reis derwaarts een lek was gestooten, tengevolge waarvan zij werden genoodzaakt tot behoud van schip en lading op de hoogte van Kendal het schip aan den grond te doen loopen.

Ook werd op den 26sten Februari jl. bericht ontvangen, dat de Nederlandsch-Indische bark *Australis Paket*, gezagvoerder van den Steen, bij Korowelang aan den grond was geraakt.

Van bestaanswege werd zooveel mogelijk alle noodige hulp verstrekt. Men was bezig de lading te lossen, om zoo doende het schip spoedig vlot te krijgen.

Somatra's Westkust (Nias). — Met Z. M. stoomer *Maar en Waal*, die in de eerste dagen van Januari jl. eer tocht van Padang via Siboga naar Nias heeft gedaan, ver trok tevens de controleur van laatstgenoemd eiland ter besieling van de sedert lang bestaan hebbende geschiller tusschen de radja's van Tadoro en Orahili. Bij zijne aankomst te Lagoendi waren de radja van Tadoro en een de jongere radja's van Orahili ter plaatse aanwezig, en moech het den controleur gelukken tusschen de twistenden vrede te stichten.

Door herhaalde bezoeken zal worden getracht de zo gevenschte toenadering te bestendigen.

(Jav. Corr.)

Samarang, 8 Maart. Rijstrijzen. De prijzen van rijst 1ste soort variëren van f 10.— tot f 11.— de picol, al naar mate de korrels meer of minder gebroken zijn. De 2de en 3de soorten zijn op de markt niet te verkrijgen. — Men is dus verplicht zich met de eerste soort te vergenoe.

Uit Ambarawa. (Part. Corr.) Een vreeselijke heeft ons bezocht. Steenen die duizenden kuddes wegeu, len met een donderend geweld de rivier af, een groote ste nen brug is deernlijk gehavend, van een andere die naar c passar leidt, is een stuk weggeslagen, zelfs in de Europeesch wijk staan sommige huizen onder water. Reeds tweema vierentwintig uur stormt en regent het hier, en de lucht is zoo zwaar en dik, dat het allernaangenaamste weer no wel eenige dagen zal aanhouden.

De steenen brug werd door den voorganger van den t genwoordigen Hoofdingenieur te Samarang gebouwd. Z heeft ongeveer dertig duizend gulden gekost. Een brug ve dien prijs moest bestand zijn tegen bandjirs.

De bandjir is nu uit bijna alle kampongs geweken: n genoege overal echter heeft hij modder of slijp achtergelate ter hoogte van een halven tot anderhalven voet. Ten krac tigste moeten wij er op aandringen, dat het bestuur oawi delijk gelaste en voort te waken dat al dat vuil ten spo digste worde weggeruimd; de ramp is anders, wat den g zondheidstoestand aangaat, niet te overzien. Kettinggaaf kunnen helpen; laat men overigens de bevolking oproep Deze heerdienst heeft haar nut.

Het request, dat Z. E. den Gouverneur-Generaal zal a geboden worden om bevrijding der bandjirplag te vrag en dat sedert gisteren namiddag ter teekening werd aan boden, telde heden morgen om 11 uur reeds 162 hand keningen.

Opiumzaken. Vlak tegenover de woning van den A Resident van Demak werd in den nacht van den zes dexer een Europeesch die in een gliending voorbereed, d de spionnen van den opiumpachter aangehouden. Ong

dellijk werd de hulp der politie ingeroepen om de spionnen behulpzaam te zijn in het onderzoek. Met een ongeveend ijver was de Ass.-Resident Ligtfoot, niettegenstaande den bandjir, onmiddellijk bij de hand en verleende zijn assistentie. De Europeaan B., een gewezen opziener van de fabriek Besito, werd onderzocht en ziet, de vondst was groot. Vierhonderd en vijftien thails geprepareerde opium in dertien blazen werden gevonden, alles in een karpel gewikkeld. De smokkelaar, die van Koedoës kwam, is den volgenden dag onmiddellijk naar Samarang getransporteerd.

Een merkwaardig feit. Twee dames verlaten tegen het einde dezer maand Samarang, om in Yedo een instituut op te richten voor de beschaving van Japansche schoonen. Het Japansche Gouvernement heeft daarvoor reeds subsidie toegezegd. (Loc.)

Uit Salatiga deelt men ons mede dat vijf loerabs uit het district Tengaran — en wel de loerabs van Dajekan, Papingan, Sroewen, Tanoehajoe en Bakatan — bij den Ass.-Res. een klacht hebben ingediend tegen den administrateur van zekere koffie-onderneming, die hun geld geleend en hen vervolgens overgehaald zou hebben tot de teekening van een contract, waarvan de inhoud later geheel anders bleek te zijn dan hun door den Europeaan werd voorgelezen, en waarbij zij, aldus onbewust, de opbrengst hunner sawahs voor de terugbetaling der geleende gelden verbonden. De zaak baart niet weinig opzien, hetzij men de woorden waarin van de opbrengst der sawahs gesproken wordt, letterlijk opvatte, hetzij men ze beschouwe als een figuurlijke uitdrukking waardoor ook andere producten van Tengaran worden aangeduid.

Samarang, 16 Maart. Doodvonnis. De inlander Nata Joeda, moordenaar van den mandoor van den Ingenieur Heskes te Malang, heeft op zijn ingediend request aan den Gouverneur-Generaal met verzoek om gratie van den dood, een afwijkende beschikking ontvangen.

De executie zal tot nader order uitgesteld worden, aangezien de oude bond van Soerabaja kort geleden gestorven is en men tot nog toe geen plaatsvervanger heeft.

Bandjira. Gister avond omtrent negen uur ontstond er wederom, bandjir waardoor de laag gelegen kampongs onder water werden gesteld. (Loc.)

Samarang, 9 Maart. Spoorweg-zaken. Van het Comité der spoorweg-maatschappij ontvingen wij de volgende berichten omtrent de veiligheid van het verkeer:

Ten einde het publiek gerust te stellen met betrekking tot nadeelige geruchten, die omtrent de soliditeit van de brug over den Toentang nabij Kedoeng-Djatie geloopt hebben, wordt hier medegedeeld, dat door een bevoegd deskundige een onderzoek aangaande de ware toedracht der zaak is ingesteld, en is hierbij gebleken dat een te Kedoeng-Djatie nog nimmer zoo hoog waargenomen bandjir, de Toentang deed stijgen tot op 0,3 el onder den ijzeren bovenbouw der spoorwegbrug.

De brug zelve is volstrekt niet beschadigd, alleen de bekleding van een der aarden kegels is gedeeltelijk vernield.

De passage bij mijlpaal 15 ± 6 (tusschen Broemboeng en Tangoeng) kan in één dag hersteld zijn, wanneer de lokomotief uit het aldaar aanwezige gat verwijderd is, hetgeen wellicht nog heden kan geschieden.

Die lokomotief is echter beschadigd geworden.

De op de 2de en 4de sekte ontstane afschuivingen zijn voor het verkeer niet gevaarlijk, maar zal het herstel hiervan aan de maatschappij natuurlijk kosten veroorzaken.

De op de 4de sekte bij Tempoeran gemaakte noodbrug kan voor de treinen als van voldoende sterkte beschouwd worden.

Van Solo meldt men ons, dat de resident aldaar de zaak der onveiligheid op eene vooral te Solo ongekend flinke wijze aanvat. Ter gelegenheid der laatste ketjoe-perkara kwam het dien energieke hoofdbatenaar voor, dat het inlandsch bestuur de zaak niet flink genoeg aanpakte. De rijksbestuurder werd ontboden en gehoord en toen de resident zag dat zijne vermoedens juist waren, werd den rijksbestuurder eenvoudig te kennen gegeven dat indien de zaak binnen een ruim gestelden termijn niet in orde was, hij rijksbestuurder het weinig aangename vooruitzicht had dat zijn pajong naar de residentie verhuisde.

(Sam. Ct.)

Samarang, 15 Maart. De officier van Justitie te Samarang heeft, naar men ons mededeelt, wegens gezondheidsredenen, een binnenlandsch verlof van drie maanden moeten aanvragen.

Samarang, 16 Maart. Verrassende mededeelingen. Uit Pekalongan worden ons rare dingen gemeld. De zaak komt ons van zulk eene ernstige betekenis, en helaas ook zoo mogelijk voor met het oog op den wezenlijken toestand der inlandsche maatschappij, dat wij, hoewel niet met volstrekte zekerheid voor de waarheid durvende instaan, met den meesten aandrang de aandacht der regeering er op vestigen en op een degelijk onderzoek aandringen.

Er wordt niet meer of minder beweerd, dan dat toen de vorige resident van Pekalongan op het punt stond van zijne betrekking neder te leggen, velen der gevangenen ter zake van het bekende opstootje te Bandar Sidajoe, zouden zijn losgelaten onder de „mits" van te verklaren dat zij tot de brandels hadden behoord. Wie deze verklaring weigerde af te leggen, zou niet worden losgelaten: geen wonder dus dat vele onnoozelen zich door dit lokus zouden hebben laten verschalken.

Onze berichtgever houdt het er voor, dat de geheele zaak indertijd te Bandar Sidajoe voorgevallen, niets anders is geweest dan het uitvoeren der praaktjes en dwangbeten van een gok, en dat de door den ex-Wedono, van Bandar nergeschotene in werkelijkheid niets dan een waszinnige was. Hij vermeent dat sommige inlandsche ambtenaren destijds met opzet en uit berekening, van een klein, niets betekenkende zaak, in de hoop op eene schitterende belooning voor hunne gewichtige diensten, een bijzonderen ophof hebben gemaakt en dat ook uit de verklaringen der gevangenen dit wel blijken zou. Van daar dat men thans zich zou trachten te dekken, door de als loeprijs gesichte verklaringen van brandalschap.

De gebeurtenissen in het Bandarsche zouden destijds, tengevolge van de groote ongerastheid en de daaruit dadelijk voortvloeiende en met spoed uitgevoerde krachtige voorzorgsmaatregelen van het europesche bestuur, een loop hebben genomen dien de fabrikanten van gewichtige verdiensten niet hadden voorzien, en waardoor zij als het ware werden overvleugeld.

Wat er ook van deze mededeelingen aan te nemen zij, het is goed dat de regeering ze kenne, en dat zij wete, dat de hoofdplaats Batang als het centrum van het schema wordt aangeduid. Wij hopen dat zij het noodige zal weten te verrichten om in deze zaak de ware waarheid te weten te komen. (Sam. Conr.)

Soerabaja, 7 Maart. Militaria. De 2e compagnie van het 13e Bataillon Inf. thans gekommandeerd door den Kapitein N. W. Berkhofst, destijds achtorgebleven te Bandjermasin, tot versteking der bezetting in de Z. en O. Afdeeling van Borneo, wordt met de boot van den 9den deser, alhier terug verwacht en zal worden ingenaald door de troepen van het garnizoen, met de gebruikelijke militaire eer-

bewijzingen. De terugzending dier kompagnie is o. i. het beste bewijs dat het den resident van Bandjermasin volkomen is gelukt de zoo dikwerf geschokte rust in die gewesten op betere grondslagen te vestigen dan op de punt der bajonnetten. (Soer. Cour.)

Soerabaja, 15 Maart. De Henriette Geertruida, gezegv. J. C. de Boer, is in den nacht van 12 op 13 Maart, toen het schip nagenoeg geheel beladen was, zwaar lek geworden.

Het schip zal naar hier gesloopt worden om te loosen en te worden nagezien. De oorzaak dazer lekkage is nog onbekend. (Soer. Cour.)

Soerabaja, 11 Maart. De suikerfabriek Ketabang, in de verponding aangeslagen voor vijf en zestig duizend gulden, is heden morgen alhier publiek verkocht voor f 31000; koper de Chinees Han Tjoci Hing. (Soer. Ill.)

Uit Malang. Zondag 3 Maart jl. brak er in den namiddag ten 4 ure alhier zulk een zware storm los, als de oude ingezetenen der plaats zich niet kunnen herinneren, gepaast met orkaanvlagen voelde die storm nog voort.

Hevige slagregens en vreeslijk dikke lichten, de zon is bijna niet te zien.

De storm is van 't westen en de orkaanvlagen zijn van 't N. Westen.

Gisteren morgen van 10 ure tot den middag was de orkaan op 't zija hevigst en liet het zich angstig aanzien.

Tegen den nacht stak de storm met verdubbelde kracht op, de lucht bleef in het westen en N. westen zeer dik. Overal is schade. Verscheidene huizen woeien om, groote en kleine boommen ontwortelden en liggen over den grond. De aangerichte schade is nog onmogelijk goed na te gaan, zij zal indien de storm niet bedaart, groot zijn.

De huizen van Gansrang en Djoengo hebben schade aan gebouwen en plantsoen.

Het koolpelmolen-establisement heeft schade aan de daken, de gasseeloodsen liggen voor den grond.

De heden morgen gehouden passer was bijzonder klein en slecht bezocht. Het is te hopen dat de storm spoedig zal ophouden, anders zal de schade voor het gouvernement, particulieren en inlanders zeer groot zijn.

De koolspijk was begonnen, maar natuurlijk durft niemand zich in deze bange dagen in de tuinen wagen.

(Pass. N. en Adv. Blad.)

ALGEMEEN OVERZICHT.

Voortdurend komen nog berichten in over de jongste overstroming in de residentie en de stad Samarang. De hoogte van het water was voorbeeldeloos. Volgens mededeelingen van het spoorweg-comité heeft de brug over den Poentong, nabij Kedong-Djatie weinig geleden en schijnt overigens de aangerichte schade, hoewel de herstellingen geld kosten, niet van dien aard te zijn, dat de communicatie lang gestremd zal blijven.

De particuliere tijdingen aangaande den treurigen toestand der afdeeling Demak verspreid, worden bevestigd door de volgende missive, welke de Resident van Samarang aan de Handelsvereniging aldaar heeft gezonden:

Samarang, den 14en Maart 1872.

Volgens uit de afdelingen Samarang en Demak ontvangen berichten, zijn omstreeks 7000 bouws rijstvelden door den hoogen waterstand vernield.

Ook de swaas der vrije landen Sajjong en Gemoelak hebben veel geleden, zonder echter te kunnen zeggen hoe vele bouws er vernield werden.

»Door het bestuur is eene som van f 20,000 beschikbaar gesteld tot aankoop van zaadpadië voor de wederbeplanting der velden, behoorende tot Gouvernements-gebied.

»Het spreekt van zelf dat het geheel van het weder zal afhangen, of die poging met een gunstigen uitslag zal worden bekroond.

»Onder deze omstandigheden acht ik mij verplicht, uwe vereniging op den bestaanden toestand te wijzen en haar in overweging te geven om door invoer van rijst in de wellicht te ontstane behoefte te voorzien.

De Resident,

van de Poel.

Wij kunnen daarbij nog voegen, dat de armoede in het Demaksche nu reeds zoo groot is, dat honderden inlanders uit die afdeeling naar de bergstreken trekken om daar ketela te zoeken.

De Resident heeft ruim f 100,000 beschikbaar gesteld voor openbare werken, door de Demaksche bevolking tegen een dagloon van 30 cent uittevoeren. Ook zijn pogingen aangewend om zaadpadië uit Indramajoe te verkrijgen.

Te Samarang cirkuleert een adres, dat door zeer velen onderteekend wordt, waarbij met aandrang wordt verzocht dat het Indisch bestuur maatregelen neme om de stad voor zulke ongevallen te beveiligen.

Het water is in de stad afgehoopen, maar de modder ligt roetenhoog in de kampongs.

In de Samarangsche bladen worden hevige klaebten aangeheven over den resident van Banjoemas, zoo wat de onveiligheid in dat gewest als gebrek aan voorzorgmaatregelen betreft om schaarste van voedingsmiddelen te voorkomen.

De resident van Solo zou krachtige maatregelen nemen om de veiligheid te bevorderen.

Hier ter stede heeft eene commissie, bestaande uit de heeren van Delden, van Schreven, van Hulstijn en Schröder giften ingezameld voor de noodlijdenden ten gevolge van den brand op Noordwijk. Zondag jl. heeft zij gedurende drie uren in de brandende zonneschijne, die de regens gevolgd is, eene nauwkeurige schatting gedaan van de schade, aan woningen en goederen veroorzaakt. Eene matige taxatie bracht tot de som van f 20,435. Daarop is aan de personen, die door de ramp getroffen zijn, voorloopig 25 percent uit de bijeengebrachte giften (die f 5732,50 bedroegen) uitgereikt en zijn de aan de commissie gezondene kleedingstukken verdeeld. De wijze waarop de commissie met groote zorg hare taak vervuld heeft, verdient alle hulde.

Meer dan ooit heeft deze brand de dringende noodzakelijkheid doen uitkomen, dat men eindelijk eens eene verordening op het bouwen alhier vaststelt. Een brand in een kampong kan de grootste onheilen te weeg brengen. Verwonderlijk is het dat niet elke ramp van dien aard een ontzachtijken omvang neemt. De houten huizen staan toch in de kampongs ongelooflijk dicht opeengepakt en zijn met utap, in plaats van pannen, gedekt. Eene verordening op het bouwen is sedert lang in de pen en daarbij blijft het.

De *Javaasche Courant* van 15 dezer bevat het Kon. besluit tot herziening der bepalingen omtrent de toelating van Europeanen, alsmede eene ordonnantie van den Gouverneur-Generaal betreffende de toelating van Oostersche vreemdelingen, alsmede eene instructie voor de hoofden van gewestelijk en plaatselijk bestuur omtrent een en ander.

Verder bevat hetzelfde nummer van het officieele blad wijzigingen van de artt. 335 en 337 van het Burgerlijk Wetboek.

Uit eens sedert ontvangen verbeterde opgave van de tinproduktie op Banka over 1871 blijkt, dat het distrikt Djeboes in dat jaar heeft geleverd 5046,05 pikol tin en niet 4983,43, zooals in het nummer van de *Jav. Ct.* van 1 Maart jl. was vernield.

In verband hiermede stijgt het cijfer der totale produktie tot 67,453,17 pikol.

De *Jaarsche* Ck. van 19 dezer bevat een besluit van Z. Exc. den Gouverneur-Generaal, volgens hetwelk krachtens machtiging des Konings, kinderen van Afrikaansche, Ambonsche en inlandsche militairen bij de korpsen van het leger kunnen worden aangenomen, om voor den militairen stand te worden opgeleid.

De kapitein d. B., geleider van den voortvluchtige Hagen, die wegens het niet behoorlijk bewaken van den veroordeelden luitenant voor den krygsraad terecht gestaan heeft, is vrijgesproken.

Het regentschap Ambal, res. Bagelen, is ingedeeld bij de regentschappen Koeto-Ardjo, Keboemen en Karang-Anger.

De heer mr. W. Th. D. Jessel de Schipper, chef der afd. statistiek, heeft tot herstel van zijne geschokte gezondheid verlof naar Europa verkregen.

De heer Braat, gezagvoerder van het stoomschip *Prins van Oranje*, heeft van Galle getelegrafeerd, dat de reparatie voltooid zijn en hij zich tot de voortzetting der reis gereed maakt.

Aangekomen Personen.

Van Singapore, Riouw en Muntok, met het stooms. *Koningin Sophia*, Kapiteins Peric en Demmeni, Oef van Gezondh. Singers, 1 Lts. Cochias en Hamel, 2e Lts. de Wijs, Schneider, Reisz, van der Wijk, en Jaeger, controleur Halewijn, van Dijk en Z. M. troepen.

Near Singapore, met het Fransche stooms. *Nesé*, gez. Mennarino, Dr. Schneider en dochter, de heeren Muller, Eekhout, van Blommestein, echtg. en dochter, van Schmidt auf Altenstadt, do hter en 2 kinderen, Warnotte, Numan, Versteeg en echtg., Kikema, Keller, Hoerlage, Köper, Steup, Rowand, mevr. Deschaux en 5 kinderen.

Trouw-, Geboorte- en Doodberichten.

Gehuwd:

- 5 Maart J. Stap met J. G. Volmerink, Probolingo.
- 6 " E. van der Geest met M. Chefulier, Soerabaja.
- 7 " L. A. Bouman met J. P. Pieters, Samarang.
- 7 " J. M. W. van der Hoeven met L. A. W. Strielck, Tjilatjap.
- 8 " L. M. van der Eerden met S. Clark, Cheribon.
- 11 " J. M. P. Willems met A. Jurgens Soerabaja.
- 13 " W. J. Penard met S. H. E. Berguis van Woortman, Amcoenthaij.
- 15 " W. T. Fabricius met A. J. S. Fullink, Batavia.
- 17 " J. M. Bik met R. S. Mursen-Senn van Baesel, Kedong Badak.

Bevallen:

- 6 Maart A. H. Deucher, geb. Woortman, [Tweeling], Soerabaja.
- " J. A. P. Flikkenschild, geb. Tielman, [D.], Samarang.
- " J. M. Jacomie, geb. Lefen, [D.], Samarang.
- 12 " M. C. van Alderwerelt, geb. Overdijk, [D.], Willem I.
- 15 " J. L. Koopman, geb. Engel, [Z.], Batti.
- " J. M. Diepenbroek, geb. Halewijn, [D.], Batavia.
- 17 " L. M. Janssen, geb. Andeweg, [D.], Batavia.
- 18 " C. J. Th. Doornik, geb. van Munster, [D.], Batavia.
- 19 " J. M. Verstege, geb. Menn, [D.], Batavia.

Overleden.

- 14 Maart F. W. Heijman, (49 j.) Soerabaja.
- " J. C. Bastiaans, (77 j.) Samarang.
- " F. G. van Raadshoven, (23 j.) Samarang.
- " B. Kuhn, (18 j.) Samarang.
- " C. F. C. van Straendorff, (18 j.) Samarang.
- " M. J. J. van der Loo, (3 1/2 j.) Samarang.
- " J. H. C. C. Dreyer, (5 j.) Samarang.

DE STRAAT SANDA DOORGEKELD.

Straat Sanda doorgexeld.

DATUM	VLAG	NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGVOERDER	VAN	DATUM	NAAR
Maart... 16	Engelsch	Nyssa	Lorenz	Vanilla	1 Maart	London
... 17	Noord Duitseh	Carozza	Schmidt	Hamburg	25 November	Hankong
... 18	Engelsch	Minerva	Yates	Soerabaja	9 Februari	Samarang
... 19	Spaansch	Min	Castro	Manilla	18	Cadix

Aangekomen Schepen te Batavia.

DATUM	VLAG	BENAM	NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGVOERDER	VAN	DATUM	AGENTEN
Maart... 16	Nederlandsch	schip	Cornelis Wernard Elmsf.	Maart	Cheribon	9 Maart	Meulans, Willems & Co.
... 18	Noord Duitseh	schip	Adelheid	Lorenz	Soerabaja	22	
... 19	Nederlandsch	stooms.	Prins Hendrik der Nederlanden	Roelants	Batavia	27 Febr.	Tan Tjing & Co.
				M. J. J.	Batavia	27 Maart	J. Duwoels & Co.

Vertrokken Schepen van Batavia.

DATUM	VLAG	BENAM	NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGVOERDER	NAAR
Maart... 17	Fransch	stooms.	Nesé	Mennarino	Singapore.
... 18	Spanj.	schip	Denmark	Provo	Siam.
... 19	Nederlandsch	schip	Aegida en Paulina	de Geest	Soerabaja.
... 20	Nederlandsch	schip	Noord Brabant	Roovers	Cheribon.
... 21	Chin.	wankang	Hong Sang	Hong Tjic	Singapore.
... 22	Chin.	wankang	Tjin Foa Hin	Foa Wa	Batavia.

Ter Reede Liggende Schepen te Batavia.

VLAK	BENAM	NAMEN DER SCHEPEN	TONNEN	GEZAGVOERDER	BESTEMMING	AGENTEN
Nederlandsch.	bark	Aria & Setaj.	—	Ran	Amsterdam	J. P. van Leeuwen & Co.
	bark	Edouard Marie	—	van der Tas.	Amsterdam	Busing Schröder & Co.
	schip	Singapore.	—	van Geldorp	Amsterdam	J. Daendels & Co.
	schip	Electra	—	Landweer	Rotterdam	MacLaine Watson & Co.
		Comelia Wernard Eduard.	—	Swart	Rotterdam	
		Estor et Euzego	—	Ouweland	Samarang	J. Peet & Co.
	schip	Kurega	—	Lupeke		G. A. Scholten Veder & Co.
		Johanna Maria	—	van Aalburg		Inv. Cred. en H. V. Scott.
		Passaroeang	—	Holmakers	Sourabaya	H. van Leeuwen & Co.
		Noordsee Kanaal	—	Bron		
		Triton	—	Oostrum		Reynst & Vinje.
		Nederlaad	—	van Dagen	Sourabaya	E. ten Brinck & Co.
Nederl. Indiach	vleesch	Cocquet	—	Pijloo	Panarangkan	Reynst & Vinje.
		Koning Willem III.	—	Lochin van Koisjafidji	Palang	Ned. Ind. St. Maatschappij.
		Singapore	—	Hagers	Sourabaya	
		Koningin der Nederlanden	—	Hooftjens	Palohang	
	schepen	Apie Mass	—	Noort-djie		Wasch.
	schip	Klu Ti Seng	—	Moh. Saif		
		lekandria	—	Said Alie bin Djahia	Beuka	F. Landberg & Zoon
	schip	Al-Alawie	—	Abdu Rachman Javne		Coulster.
	bark	Satini	—	Sech Mohamed Jakcep.		
		Nawun Eljoesoor	—	Said Senti b. Abd. Rachm.	Samarang	
		Hubel Joesoor	—	Said Aesjaf		
	schepen	Aljoesoor	—	Léris		
		Hubool Mintoer	—	Hodje Moekain.		Lim Hoe.
Gouvernement.	stoomschip	Arges	—	Kulker		
Engelsch.	bark	County of Elgin.	—	NiJoes		MacLaine Watson & Co.
		Aank.	—	Cuthbert		J. Peet & Co.
		Borda.	—	Evans	In avang	Martin, Dyon & Co.
		Xantho	—	Denick		Piscary, Syms & Co.
Fransch	schip	Bengale	—	Noge		G. Suarmond & Co.
	bark	Stellij Marie	—	Alliet		Hou-kton & Co.
Zweedsch	bark	Dahlström	—	Nilsson		G. Suarmond & Co.
	bark	Hilwig	—	Nils-on		J. Peet & Co.
Noord Duitsch.		Adelheid	—	Suzann		
Siam.		Wau-uk	—	Dahlström	Siam	Lim Hoe.
	bark	Flying Fish	—	Vois		
	bark	Arny	—	Voigt		Tan Yng Gien.
	bark	Map Seng	—	Bastian		

Rechtelijk behoeven van aangoduid met een *

CARGALIJSEN.

Invoer.

Van Nederland per Ned. schip "Electra", gez. Landweer, agt. MacLaine Watson en co.

25 kn wijn, Janssen en van Wijk. 100 kn manufacturen, MacLaine Watson en co. 15 kn papier, 8 kn wasloopen, 2 do lampen, 100 va boter, 40 kn sla-olie, Engelhard en co. 64 kn spiritus, 24 do brandwijn, 24 do ruis, D. van Leeuwen en co. 1 kt lin- en tafelnod. Tiedman en van Kerubim. 8 va boter, C. Kool. 7 kn wijn, Duitlop. 7 kn koopwaren, 1 kt ijzerwerk, 1 do vloecklad, John Poyne en co. 12 kn azijn, 50 do draad, 45 do provisies, de Lange en co. 50 ps hammen, 10 kn kurken, 100 do vermouth, E. ten Brinck en co. 3 kn blaasballen, van den Abreuz en co. 220 va spijkers, 2 kn cartouge, 4 do papier, 4 do benden, 1 kt houtwerk, 1 do sigarettokokers, 12 kn sigaren, 3 do krammerijen, 1 kt manufacturen, W. Loonen en co. 200 va boter, Inv. Cred. en H. V. Rotterdam. 7 kn provisies, Gilbert. 7 kn galanterien en manufacturen, H. A. Behlmann en co. 13 kn papier, 130 do draaken, 31 do kas-n. Pindel en Stichaus. 50 va boter, Gumprecht en Strauss. 30 va boter, Klein. 40 va boter, 200 ps hammen, Gen. Wehry en co. 40 kn manufacturen, Busing, Schröder en co. 57 kn gare, 1 kt sigaren, Nieuwland en co. 7 coll bier, Bena. 150 kn blik, 200 kn gare, 160 coll manufacturen, N.H.M. 20 va specie, Gouvernement. 1 kt schroeven, Spoorweg Maatschappij. 1 kt hoeken, van Dorp en co. 1 diversen, van Herwerden. 2 va hoenen, 2 kn banket, 1 kt diversen, Langenscheidt van L'Est. 2 kn koopwaren, J. van Sluoten. 4 va boter, Meissma. 1 kt hoeken, Jantz. 1 kt sigaren en manufacturen, van Hardenbergh. 12 va boter, de Peij. 3 kn provisies, 2 do aardewerk, 4 md bier, 1 kt tabak en gare, 1 vt sprk, 1 kt geslagt, 1 do hammen en saucijssen, 1 pak diversen, 1 kt pijpen, 6 va boter, J. C. Botter. 1 kt hoeken, de Roo. 1 kt koopwaren, Harmsen. 40/1 en 40/2 leggers, W. Moermann en co. 300 kn bier, 1 kt wijn, 1 do hoeken, 2 kn koopwaren, 5 do papier, Order. epnige gouvernements goederen.

Van Nederland per Ned. schip "Nederlaad", gez. van Ingen, agt. E. ten Brinck en co.

2 kn glaswerk, J. Daendels en co. 300 va teer, 12 kn provi-

dien, van Vleuten en Cox. 27 kn krammerijen, 1 kt glaswerk, 2 kn sigaren, 3 do wasdoek, 59 do swaren, Gumprecht en Strauss. 150 va boter, 100 ps hammen, G. Suarmond en co. 12 oxa. wijn, 8 kn glaswerk, 1 kt kwasten, 14 va meesen, 7 kn stam, 200 pakken en 3 kn ijstren panneo, 23 kn krammerijen, 2 do ijzerwerk, 1 kt potioden, 2 kn parfamerien, 4 do draad, 100 do koopwaren, 25 do bier, geb. Sutorius, Veder en co. 100 va en 1 kt bier, 3 va boter, 1 kt provisies, 1 md s/water, 1 kt wijn, E. ten Brinck en co. 65 va boter, 1 kt koopwaren, B. van Leeuwen en co. 1 kt diversen, H. van Riet en co. 100 va meel, 40 kn manufacturen, J. P. van Leeuwen en co. 150 kn manufacturen, N.H.M. 5 kn manufacturen, Busing Schröder en co. 100 va boter, Reiss en co. 3 kn glaswerk, 200 kn vermouth, Pindel en Stichaus. 37 kn provisies en draaken, Gilbert. 1 kt lampen, 1 do manufacturen, H. A. Behlmann en co. 3 kn medicijnen, Rathkamp en co. 86 coll glaswerk, 49 do manufacturen, 7 kn krammerijen, 6 do spiritus, 10 do beschuit, 1 kt zijde, 2 kn inkt, 26 do porcelain, 3 do kousen, 3 do zeep, 16 do likeur, 6 do blikwerk, 4 do lederwerk, 1 kt haarwerk, 1 do koek, 8 kn haad, 2 do kwasten, 200 do likeuren, 6 do diversen, W. Loonen en co. 2 kn krammerijen, 2 do sigaren, 6/1 en 12/2 leggers, 100 ps kazen, 1 kt sigarettokokers, 3 kn papier, 120 do wijn, 10 do eau de cologne, 30 do bier, Engelhard en co. 10 va specie, Gouvernement. 4 kn provisies, Ankersmit. 156 coll ijzerwerk, Spoorweg Maatschappij. 1 kt hoeken, Bannadijk. 1 kt melk, Nauta. epnige gouvernements goederen. 1 kt koopwaren, Ament. 1 kt manufacturen, 100 va meel, 200 ps hammen, Order. 1 rol koopwaren, Wed. Blommestein. 1 kt hoeken, Kommandant Zeemagt. 1 kt diversen, Macdonald. 2 kn provisies, Miltzer. 2 kn krammerijen, Mer. Staal. 6 kn provisies, G.G. Batten. 1 kt chemicalien, Diepering. 13 kn diversen, Vorstius. 10 kn manufacturen, Mainz en co. 50 kn manufacturen, MacLaine Watson en co. 125 kn koopwaren, Ned. Ind. Handelsbank. 100 kn lijnolie, 150 coll generer, 50 kn cognac, 70 coll bier, 40 kn likeuren, 52 va teer, 325 do boter, 35 ps rookvleesch, 375 kn kazen, 3 do beschuit, 25 do sla-olie, 1 kt wapenlaas-taarna, 1 do war, 200 hammen, 15 va vleesch, 6 do geslagt, 20 do spek, 57 kn wijn, 3 do zeldoek, 15 do groenten, 100 vaatjes en 1 vt laring, 3 kn ansjovisch, E. van Ingen.

Van Soerabaja per stoomh. »Singapore», gez. Hagers, agt.
Ned. Ind. St. Maatschappij.
enige gouvernements goederen: 38 pik gattapertja, Tjos Kie-
boen, 3400 ps stroolappen, 2 pakken kleedjes, Sech Badawie.
7 kn offerpapier, Aug Yang. 176 zakken meel, Purvis en co.
Van Samarang en Soerabaja per stoomh. »Min. van Staat
Rochussen», gez. Buis, agt. N. I. St. Maatschappij.
Van Soerabaja.
1 kt boeken, Haasana. 1 kt sigaren en bakks, Tho Sim Bao.
7 kn manufacturen, Maclaine, Watson en co. 3 kn bakks.
Sech Badawie. 31 kn koopwaren, J Daendels en co.
Van Samarang.
1 kt ravensdrek, 1 pak stikken, C. Bahre en G. Kinder. 1 kt
bakks. Ban Segah, 1 kt suikermosters, N. H. M. 60 st.
leder. Combet en co. 479 N. pd. indigo, Ist. Cred. en H.
V. Rotterdam.

Uitvoer.

Naar Nederland via Samarang per Ned. schip »s Gravenhage»
gez. Alberts, agt. J. F. van Leeuwen en co.

lading voor Samarang.

74 ps assen, 10 kn wijn, 200 do cognac, 10 vn verift, Busing.
Schröder en co. 100 kn cognac, Neuhuor. 2 doz. ietus, 70
kn manufacturen, 2928 pik rijst, Maclaine, Watson en co.
13345 pik was, 118 zakken en 60 kn dussar, 42 kn seutak,
100 kn politoer, 9 zakken comijnzaad, 665 do rijst, J. M.
Johannes. 25 vn verf, 12 kn jap. goederen, 19 pik was, 315
do salpeter, Thomas en co. 500 kn tjinjasa, 2 do indigo,
2 do meubels, 4 do provisien, 100 kn drillies, 61 do drills,
75 kn shirtsing, N. H. M. 50 kn en 40 vn wijje, 40 kn ma-
nufacturen, 1 kt schoenen, Maizts en co. 25 kn madepollams,
37 do manufacturen, 4 do hammen, 15 glaswerk, 1 vt vaal,
Geo. Wehry en co. 10 vn boter, 2 do haring, 1 ham, Taniij.
89 kn kaas, 27 do manufacturen, B. van Leeuwen en co. 2
kn passament, 3 do boter, 1 kt buikbanden, 5 doz. schoppen,
5 do lampen, C. Bahre en G. Kinder. 186 vn boter, 1 kt
eau de cologne, 39 kazen, 5 kn pepermost, Engelhard en co.
2 kn eetwaren, 14 do brandzaten, 3 do hlikwerk, Gungrieh
en Strauss. 150 kn cognac, J. F. van Leeuwen en co. 6 kn
manufacturen, 3 do sigaren, Nedderer en co. 14 kn ma-
nufacturen, Burt, Myrtle en co. 10 vn hier, van Stooten, Morgan
en co. 150 pik visch, Lim Hoa. 1 anker genever, 2 vn
suikers, P. Landsberg en Zoon, 729 pik rijst, Sech Osman.
2998.39 pik rijst, H. Moormann en co.

lading voor Nederland.

242 pik rotting, 84 do koedranghout, 15 do sapanhout, J. F.
van Leeuwen en co. 1947 pik suiker, G. Suermont en co
aan boord gebleven van Nederland.

3 ps leggers, 70 coll manufacturen, 10 keld genever, 23 ham-
men.....

Naar Nederland via Samarang per Ned. schip »Argo»,
gez. Verdoes, agt. Lim Taaw.

Voor Samarang.

4 kn manufacturen, 42 do pajongs, 2208 coll chin. goederen,
Aan boord gebleven lading van China.

Voor Nederland.

64 pik rotting, Maclaine, Watson en co.

Naar Nederland via Rangoon per Ned. schip »India», gez.
Kettel, agt. J. F. van Leeuwen en co.

23 hammen, 1 vt saucijssen, Aan boord gebleven lading van
Nederland.

Voor Nederland.

71.05 pik sapanhout, 201.15 do rotting, J. F. van Leeuwen en
co. 1 keld genever, Batzenburg en co.

Naar Singapore per Fransch schip »Alphonse en Nello»,
gez. Klipsch, agt. Maizts en co.

5 kn petit pois, 5 do boter, 149 vn en 584 kn wijn, 1200 kn
cognac, 6 vn porseleins, 3 kn instrumenten, 1 kt quincailles,
1 do psterie, 5 kn odeuse, 32 do conserven en likeuren, 50
do brandewijn, 2 do conservee, 22 do vruchten op water, 1
kt oljeren, 2 kn azijn, 60 do champagne, 1 kt quinquina, 1
vt likeur, 10 kn geconserveerde vruchten, 1 kt borden, 1 do likeu-
ren, 1 do frambosen, 1 do limoenesp, 10 kn bonbons, 1 kt
eau de tartrique, 10 vn blanche de meuvon, Aan boord geble-
ven lading van Bordeaux.

Naar Nederland via Soerabaja per Ned. schip »Vice-Adm. Maij»,
gez. Annokke, agt. J. F. van Leeuwen en co.

lading voor Soerabaja.

2 kn zijde en laken, 100 do wijn, 1 kt thibet, Geo. Wehry en
co. 48 kn drills, 20 do manufacturen, 62 do cognac, J. F.
van Leeuwen en co. 5 kn manufacturen, 500 do tjinjasa,
N. H. M. 100 pik peper, Maclaine, Watson en co. 3000
kn petroleum, Dümmler en co.

lading voor Nederland.

46.05 pik rotting, 500 do tin, J. F. van Leeuwen en co.
aan boord gebleven van Nederland.

100 vn meel, 29 kn manufacturen, 6 fusten wijje, 164 coll koop-
waren, 1 partij roov. goederen, 160 kn hier, 124 kn zakken,
50 hammen, 40 kazen,

Naar Aujer, Patjitan en Tjilatjap per stoomh. »Batavia», gez.
van Eck, agt. N. I. St. Maatschappij.

Voor Aujer.

enige gouvernements goederen.

Voor Tjilatjap.

enige gouvernements goederen. 10 keld genever, 4 kn hier, 1
kilampen, van den Abeelen en co. 16 pik steenkolen, 2 assen,
7 bladen koper, 2 anj-ijzers, W. H. Hall en co. 5 kn wijn,
1 kt bitter, Meuter en co. 1 kt genever, 1 vt boter, 2 kn
petroleum, 1 kt bitter, P. Landsberg en co. 1 kt vermonth,
1 do siroop, 1 do wijn, 1 do flawael, Tso Wilhoeg.

Voor Tjilatjap.

2 vn hier, 6 do boter, Crawford qg. 1600 ps zakken, H. Hel-
der. 1 kt instrumenten, 1 do iakt, 1 vt swartel, 1 kt di-
versen, 10 kn genever, 2 do hier, 3 do wijn, van den Abee-
len en co. 1 kt bakket, 2 vn hier, Caradiso en co. 4 kn
hier, 1 watermaalen, 4 pik zink, W. H. Hall en co. 5 vn hier,
Engelhard en co. 1 kt en 1 vt wijn, 1 kt zaal, 1 do Euk-
ken, 1 do katoren, Joha Prys en co. enige gouvernements
goederen. 28 karwielen, 39 assen, 2 kn provisien, 5 stel wie-
len, 4 kn provisien en dranken, van Vleuten en Cox. 2 vn
boter, Agenten. 1 kt wijn, 1 vt hier, Oude lading van Batavia.

Naar China per Noord-Duitsch schip »Marie»,
gez. Sorensen, agt.....

35308 coll chin. goederen. Aan boord gebleven lading van Amojf.
alhier geladen.

951 pik rijst, Tjan Pau. 650 pik rijst, 10 do dengdeng, 5 do
buffelpezen, 10 do boomstammen, Tan Tjengsoan.

Naar Nederland per Ned. stoomh. »Prins Hendrik», gez.
Headriks, agt. J. Daendels en co.

alhier geladen.

5190 N. pd. tabak, G. Suermont en co. 1500 pik tin N. H.
M. 580.07 pik He. Borneo Comp. Limited. 589.07 pik tin,
Maizts en co. 107 pik gattapertja, 7 vn reed. bladeren, Reiss
en co. 160 pik gattapertja, Maclaine, Watson en co. 128
pik gattapertja, Busing, Schröder en co. 8480 N. pd. thee,
3 vn foelie, 757 N. pd. notes, Ned. Ind. Handelsbank. 50
keld genever, 5 vn vleesch, 2 do spek, Batzenburg en co. 2
kn mosters, 1 kt manufacturen, 2 kn diversen, J. Daendels
en co. 1 kt hier, 1 do sigaren, van Beck Reincke en co.
4 kn itoren voorwerpen, Damsler en co.

lading van Passaroenag.

600 pik koffie, 1403.76 do suiker, N. H. M. 7139 N. pd. tabak,
Fraser, Eaton en co. 17570 N. pd. tabak, van de Ven Las-
sen en co. 1000 pik koffie, G. Suermont en co.

lading van Soerabaja.

6 kn tabak, 1 kt suiker, 236 358 N. pd. tabak, Bultziingslowen
en co. 35580 N. pd. tabak, Ist. Cred. en H. V. Rotter-
dam. 42240 N. pd. tabak, N. d. Ind. Handelsbank. 110.40
pik koffie, J. Koning. 15000.20 pik suiker, 2000 do koffie,
87.01 do rotting, N. H. M. 2 kn provisien, Maizts, Martens
en co. 1 kt provisien, P. E. Merens. 1 kt idem, M. Ja-
cometti en co. 1 kt idem, J. F. van Leeuwen en co. 3
kn glaswerk, 1 kt boeken, D. Seurder. 1 kt diversen, P.
Willems. 1 kt idem, B. van der Zwaan. 1 kt idem, Wes-
selius. 1 kt provisien, Goldenaar. 1 kt idem, R. Perret.
1 kt mosters, Mac Coll. 2 kn idem, Contad. 2 kn idem,
Fraser, Eaton en co. 1 kt idem, Anemaet en co. 1 kt di-
versen, 10 kn provisien, 1 kt specerijen, J. W. Doffer. 1

kt garnituren, geb. Gimberg en co. 2 kn diversen, Beust Redingens. 1 kt diversen, B. van Leeuwen en co. 1 kt specerijen. Dijkstraal. 9 kn monsters, Voorhoeve en co. 1 kt provisien, A. Johan. 1 kt diversen, Schuyler. 1 kt monsters, Torchinana en co. 1 kt diversen, J. Daendels en co.

Naar Nederland via Soerabaja per Eng. schip „Falcon”,
gez. Scharman, sgt. Bahre en Kinder.

2130 ps buffelhuiden, 28 pik kapok, 50 do spanhoest, 1096 do rijst, 60 do rotting, 200 legger arak, C. Bahre en G. Kinder. 450 pik tin, J. Peet en co.

Naar Nederland en Amerika per Amerik. schip „Yokohama”,
gez. Paul, sgt. Dummler en co.

2 va harst, 2 kn petroleum, 6 va meel, Aan boord gebleven lading van Amerika.

lading van Samarang voor Nederland.

800 pik koffie, van den Broek en Veockens. 3510.44 pik suiker, Mac Neill en co. 1096 pik suiker, Dorrepaal en co.

lading van Cheribon voor Nederland.

1025.93 pik suiker, A. A. Ruzette.

alhier geladen voor Nederland.

653 pik koffie, 32.32 do soelle, 162 do noten, Dummler en co. alhier geladen voor Amerika.

500 pik tin, Busing Schröder en co.

Naar Nederland per Ned. schip „Jason, gez. Rusman,
sgt. Reynst en Vinja.

lading van Cheribon.

10,001.49 pik suiker, N. H. M.

alhier geladen.

2 kn kramerijs, 1 vt haring, 1 kt tafelleeden, 1 doos hoeden, 1 do rikken, Rusman. 2 kn diversen, M. Water en co. 2 keld genever, 2 va spek, Batenburg en co. 500 pik peper, 1100 ps buffelhuiden, M. Laine, Watson en co. 2.17 pik fochie, 87/100 do noten, 1 kt pisao, G. Soermond en co. 10 coll diversen, 262.60 pik suiker, 354.71 do kapoks, 10235 A. pd. knest, 1 kt beer, 1 do zuren, 1 do stroobsten knest, Reynst en Vinja. 175 pik tin, 150 do rotting, 108.65 do gestapertje, 20 do fochie, 42 do noten, 681.16 do koffie, N. H. M.

Naar Australië per Eng. schip „Bugaree”, gez. Nash,
sgt. Houghton en co.

72 pik suiker, J. Post en co. 249 pik suiker, 8 do rijst, 1.42 do witte peper, 9.81 do zwit. peper, 15 rollen matten, Houghton en co.

Naar Mustok en Palembang per stoomb. „Kon. der Nederlanden”,
gez. Haeuizera, sgt. N. I. St. Maatschappij.

Voor Mustok.

10 kn provisien en dranken, de Lange en co. 1 kt manufacturen, Said Segaf. 1 kt idem, S. ch Fadal. 336 pik rijst, 1 kt beschuit, 20 keld genever, 1 pak wadoek, 10 va boter, 2 kn stroop, 1 kt meel, 5 keld petroleum, 2 kn wijn, 2 do suiker, 5 do vermouth, 15 coll beer, Tan Djem Soej.

Voor Palembang.

115 pik rijst, 1 kt likeuren, 1 do sla-olie, 24 kn zeep, Tan Djem Soej. 1 kt kleederen, 1 vt zuurkool, E. ten Bruck en co. 7 kn wijn, 2 do cognac, 3 do champagne, Mainz en co. 1 kt kleederen, G. G. Batten. 1 kt medicijnen, 1 bl. sigaren, 1 kt borden, J. Daendels en co. 2 va boter, 1 kt wijn, 1 vt vleesch, 2 keld genever, Agenten. enige gouvernements goederen. 5 kn manufacturen, Abdul Ganie. 10 kn garen, N. H. M. 1 kt kerken, 1 vt azijn, 1 kt wijn, 2 kn provisien, 1 vt maders, 1 kt kazen, 1 vt lampen, 1 kt glaswerk, 2 kn vermouth, 1 kt medicijnen, Meuter en co. 48 kn kssen, Peach. 17 kn batik, 2 do garen, 500 ps buffelhuiden, Agenten. 50 keld genever, 11 kn bier, B. van Leeuwen en co. 10 kn manufacturen, 1 kt lampen, 1 do boter, 60 kn petroleum, Said Sshah. 10 va boter, 1 kt maders, 1 do mosterd, 2 kn vermouth, 30 krd aardappelen, 12 kn petroleum, Tan Tjenghian. 1 kt wijn, 1 do provisien, 1 md water, 1 kt dranken, 1 do klokken, 60 kn genever, van den Abeelen en co.

50 keld genever, 1 kt glaswerk, 2 kn provisien, 1 kt sigaren, 1 bl. monsters, 24 kn provisien en dranken, de Lange en co. 2 kn diversen manufacturen, Said Segaf. 12 kn kramerijs, 200 do zeep, 2 va aluin, 2 do pajaja, 22 do spijkers, 4 do lood, 1 kt garen, Tan Tjenghoan. 6 kn manufacturen, Said Aydied.

Naar Telok-Bet. Benk. en Padang per stoomb. „Vice-Præs. Prins”,
gez. Berghuis, sgt. N. I. St. Maatschappij.

Voor Telok-Betong.

5 pik tabak, Abdul Moerad. 10 pik soeps, Jap Kaosioek. 50 zakken rijst, 5 va meel, 2 do vet, 2 pik aardappelen, 1 krd kool, Lauw Assie. 4 kn wijn, 1 kt vermouth, 1 do champagne, 2 keld genever, 5 kn petroleum, 1 pak sigaren en bitter, Oeij Taijok. 15 keld genever, 5 kn wijn, 6 do bier, 10 va boter, 10 kn azijn, 1 kt portwijn, 2 md s/water, 2 kn suikerwerk, 1 pik suiker, 1 vt lampglazen, 5 va meel, Oen Itseng.

Voor Benkoelen.

300 zakken rijst, 10 keld genever, Abdul Moerad. 10 va boter, 1 krd vruchten, Lim Wisteng. 6 kn gez. eijeren, 1 pik tamerinde, 68 do rijst, 8 do aardappelen, Abdul Kaum. 252 pik rijst, 10 do visch, 1 kt pajajong, 3 kn manufacturen, Gho Boenhan.

Voor Padang.

14 kn manufacturen, 1 kt lampen, Said Aydied. 3 kn serviezen, Abdul Moerad. 1 kt instrumenten, 61 coll bagage, 4 kn manufacturen, J. F. van Leeuwen en co. 5 va meel, 25 kn dranken, C. Bahse en G. Kinder. 7 kn manufacturen, Said Segaf. 18 kn manufacturen, 70 zakken meel, 26 pik gez. visch, Purvis en co. 1 vt wijn, van Vleuten en Cox. 3 kn diversen, 3 do kramerijs, 10 do manufacturen, 5 do beschuit, 40 pik rijst, 3 va soja, Crawford qq. 1 bendij, Belle. 4 kn drukkerrijenoedigheden, H. M. van Dorp en co. 5 kn manufacturen, Mainz en co. 1 kt manufacturen, Tjan Djoe. 4 va boter, 1 vt vleesch, 3 kn wijn, 2 va bier, Agenten. 1 kt inlandsche hoeden, 2 paren spiegels, 1 pak en 1 kt kramerijs, 2 kn pijong, 2 do manufacturen, 1 kt thee, Niederer en co. 2 kn manufacturen, 5 pik aluin, 2 do zwavel, 1 kt kramerijs, 1 pak leder, 1 krd kajoepoetie olie, O-siem bin Aboehakar. 8 kn manufacturen, S. ch Baßlama. 4 kn idem, Said Ahdad. 1 pak monsters, 62 cogg. tabak, Overgescheept van de William Mackinnon.

Naar Telok-Betong per N. I. schip „Nasserien”, gez.

Said Alkal, sgt. Coulster.

13500 ps dakpannen, Aan boord gebleven lading van Palembang. 2 kn manufacturen, Coulster. 101.48 pik rijst, Djarw Ijadj.

Naar Samarang per Siamische bark „Kjm Hongtaij”, gez.

Tan Kimtian, sgt.

4000/m kembonga, 1030 pik visch, Aan boord gebleven van Siam.

Naar Nederland via de Kust per Ned. schip „Bal”, gez.

van Rossee, sgt. Busing Schröder en co.

300 pik rotting, Busing Schröder en co. 243 pik tin, N. H. M.

Naar Singapore per Amerik. schip „Rainbow”, gez. Thäijer,

sgt. Dummler en co.

1499 kn petroleum, 304 ton steenkolen, 215 kn tabak, 149 va vleesch, 295 do spek, Aan boord gebleven lading van Mauritius.

alhier geladen.

25 va teer, Dummler en co. 5 keld genever, Range, Ihnen en co.

Voor elk artikel in dit nummer voorkomende, en niet door andere tegerekend, stelt zich voor de wet als schrijver bekend

J. C. VAN LIER.